

Latvijas Republikas tiesībsargs

Labas pārvaldības ievērošana valsts un pašvaldību iestādēs

Pētījums

Pētījuma autore: Mg.iur. Ieva Arklone

Rīga 2017

Saturs

Ievads.....	3
1. Aptaujas “Labas pārvaldības ievērošana valsts un pašvaldību iestādēs” metodoloģija	6
2. Aptaujas rezultāti	9
2.1. Respondentu vispārīgs raksturojums	9
2.2. Respondentu aktivitāte.....	10
2.3. Kopējās tendences.....	12
2.4. Labas pārvaldības nodrošināšana pašvaldībās	15
2.5. Labas pārvaldības neievērošana pašvaldībās	21
2.6. Kopējais vērtējums pašvaldībās labas pārvaldības ievērošanā un neievērošanā	27
2.7. Dominējošās jomas pašvaldībā	28
2.8. Labas pārvaldības nodrošināšana valsts pārvaldes iestādēs	30
2.9. Labas pārvaldības neievērošana valsts pārvaldes iestādēs.....	36
2.10. Valsts pārvaldes iestāžu kopējais vērtējums labas pārvaldības ievērošanā un neievērošanā.....	42
2.11. Korupcija – labas pārvaldības drauds	44
Secinājumi	46

Pielikumā: aptaujas anketa “Labas pārvaldības ievērošana valsts un pašvaldību iestādēs”.

Ievads

Labas pārvaldības princips ir konstitucionāls vispārējais tiesību princips, kas netieši ietverts Latvijas Republikas Satversmē un ir atzīts par Eiropas Savienības pamattiesību. Labas pārvaldības princips veidojies no dabisko tiesību izpratnes, un tā jēga ir taisnīguma nodrošināšanā, radušos zaudējumu atlīdzināšanā vai iepriekšējā (pirms labas pārvaldības principa pārkāpuma) stāvokļa atjaunošanā.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – Likums) 10.panta pirmajā daļā noteikts, ka valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām, savukārt 10.panta piektajā daļā noteikts, ka valsts pārvalde savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu. Tas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses.

Labas pārvaldības princips ir tiesību vispārējo principu kopums. Labas pārvaldības principā vispārējie tiesību principi ietverti ar vienotu mērķi realizēt personu tiesību vai tiesisko interešu aizsardzību publiskās varas un ikvienas privātpersonas publiski tiesiskajās attiecībās. Labas pārvaldības principa realizācija ir nozīmīga, lai valsts ikvienam garantētu iespēju realizēt tiesības un tiesiskās intereses attiecībās ar valsts institūciju:

- 1) ierobežojot valsts pārvaldes patvaļu un ļaunprātīgu varas izmantošanu,
- 2) nodrošinot sabiedrības aizsardzību pret valsts varas neierobežotu izpausmi,
- 3) reglamentējot privātpersonas un valsts pārvaldes tiesisko attiecību un faktiskās rīcības izpausmju robežas.

Labas pārvaldības princips cita starpā prasa pretimnākošu un cieņpilnu valsts vai pašvaldības iestādes attieksmi pret privātpersonu, kas ietver ne vien iestādes pienākumu rīkoties atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam, bet arī pastāvīgi uzlabot personai sniegto pakalpojumu kvalitāti, ievērojot, ka valsts pārvalde kalpo iedzīvotājiem. Labas pārvaldības princips piemērojams tiesību normu iztulkošanai, likuma „robu” aizpildīšanai, tiesību normas labošanai. Tomēr labas pārvaldības principa piemērošana nenozīmē, ka persona var prasīt no valsts pārvaldes iestādes prettiesisku rīcību.

Atbilstoši valsts darbības mērķim – tautas vispārējai labklājībai, valsts pārvalde darbojas valsts iedzīvotāju interesēs, un demokrātiskā un tiesiskā valstī tauta ir suverēns. Tādējādi labas pārvaldības principa realizācija ir komplekss demokrātiskas, tiesiskas un sociāli atbildīgas valsts pienākums un uzdevums.

Labas pārvaldības princips skaidrojams divējādās nozīmēs: kā administratīvo un administratīvi procesuālo tiesību principu kopums, kas piemērojams valsts un privātpersonas publiski tiesiskajās attiecībās, un kā administratīvo tiesību organizatorisks princips, kas piemērojams gan labāka regulējuma politikas īstenošanā, gan darbības efektivizācijai valsts pārvaldē, un attiecināms uz valsts varu kopumā. Valsts pārvaldes iestādes autoritāte ietver ne tikai leģimitāti, bet arī uzticību un cieņu pret valsti, kas iegūstama, piemērojot labas pārvaldības principu abās jēdziena izpratnēs.

Par valsts amatpersonas rīcību, kas pārkāpj labas pārvaldības principu, var tikt piemērota disciplināratbildība, civiltiesiskā atbildība un kriminālatbildība. Ja administratīvajā procesā lēmums pieņemts pretēji labas pārvaldības principam un ir konstatēts, ka minētais labas pārvaldības principa pārkāpums būtiski ietekmējis pieņemto lēmumu un radījis personas tiesību pārkāpumu vai tiesisko interešu aizskārumu, tad minētais lēmums ir atceļams.

Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 11.panta otrajai daļai, ja netiek ievērots labas pārvaldības princips, privātpersona, kuras tiesības un tiesiskās intereses ir skartas, ir tiesīga prasīt to ievērošanu administratīvā procesa kārtībā.

Eiropas Savienības Tiesas ģenerālvokāte V.Trstenjana (Verica Trstenjan) Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā secinājusi, ka tiesību doktrīnā prevalē viedoklis, ka labas pārvaldības princips paredz, ka iestādēm jāvērs par labu kļūdas vai neizdarība, turklāt šis princips nozīmē arī pilnīgu iestādes pienākumu ievērot pienācīgu rūpību.¹

Viena no tiesībsarga funkcijām ir labas pārvaldības ievērošanas veicināšana valsts pārvaldē. 2016.gadā Tiesībsargs sadarbībā ar atsaucīgajām Latvijas pašvaldībām īstenoja informatīvo kampaņu “Īsa pamācība labā pārvaldībā”. Šīs kampaņas mērķis bija vēstīt, ka labas pārvaldības princips satur ne tikai tiesiskos aspektus, bet arī labas

¹ Eiropas Savienības Tiesas ģenerālvokātes Vericas Trstenjanas (Verica Trstenjan) secinājumi sniegti 2008. gada 11. septembrī lietā C-308/07 P Koldo Gorostiaga Atxalandabaso pret Eiropas Parlamentu. Secinājumu 89.punkts.

pārvaldības kā vērtības aspektus, jo laba pārvaldība ir veidojama valsts pārvaldei un sabiedrībai kopā.

Labas pārvaldības princips ir ne tikai garantētā iespēja realizēt tiesības, tas visa pamatā prasa pretimnākošu un cieņpilnu iestādes attieksmi pret privātpersonu, kas izpaužas ne vien kā iestādes darbinieku rīcība atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam, bet arī kā pastāvīga sniegtā pakalpojuma uzlabošana.

Kampaņas ietvaros tiesībsargs un pašvaldības savās mājaslapās un bezmaksas informatīvajos izdevumos ik mēnesi septiņu mēnešu laikā izvietoja asprātīgas karikatūras ar aicinājumu ne tikai darbiniekiem, bet arī iedzīvotājiem ievērot labas komunikācijas pamatprincipus, cienīt vienu otru un vienmēr meklēt labākos veidus problēmu risināšanā.

Vispārzināms ir fakts, ka demokrātiskā valstī sabiedrības viedoklis ir mēraukla valsts varas un tās rīcības novērtējumam. Tieši sabiedrības viedoklis valsts pārvaldei un vietvarām vai nu liks aizdomāties par savas darbības kļūdām, pilnveidošanas un izmaiņu nepieciešamību, vai tieši otrādi – apstiprinās, ka līdzšinējais darbs ir bijis pareizs un lietderīgs, ko sabiedrība novērtē.

Tādējādi 2017.gada vasarā tiesībsargs turpināja labas pārvaldības principa īstenošanas izpēti, veicot anonīmu iedzīvotāju aptauju “Labas pārvaldības ievērošana valsts un pašvaldību iestādēs”. Aptaujas mērķis, pirmkārt, bija atkārtoti vērst iedzīvotāju uzmanību uz labas pārvaldības ievērošanu un tās dažādajiem aspektiem, otrkārt, no aptaujā saņemtajām atbildēm identificēt gan tās pašvaldības un valsts pārvaldes iestādes, kas iedzīvotāju skatījumā ir pozitīvi novērtētas, gan tās, kurām laba pārvaldība jāturpina pilnveidot.

Aptaujā labas pārvaldības tiesiskie aspekti tika vērtēti četrās kategorijās:

- 1) pieklājīga un pretimnākoša attieksme;
- 2) tiesiska un objektīva rīcība;
- 3) atklātība;
- 4) pieejamība.

1. Aptaujas “Labas pārvaldības ievērošana valsts un pašvaldību iestādēs” metodoloģija

Aptauja “Labas pārvaldības ievērošana valsts un pašvaldību iestādēs” norisinājās no 2017.gada 13.jūnija līdz 2017.gada 05.oktobrim. Aptauja tika sagatavota elektroniskā formātā, izvietojot to interneta vietnē www.visidati.lv.

Aptaujas anketa tika nosūtīta elektroniski ar lūgumu to izplatīt tālāk vai darīt zināmu par tās pieejamību Tiesībsarga biroja mājaslapā, proti:

- a) Tiesībsarga biroja mājaslapā ar norādi uz aktīvo saiti <http://ej.uz/labaparvaldiba>;
- b) 119 pašvaldībām ar aicinājumu publicēt aptaujas saiti pašvaldību mājaslapās un sociālajos tīklos (pēc iegūtās informācijas ir secināms, ka atsevišķas pašvaldības aptaujas anketu ir pārsūtījušas arī saviem pašvaldību uzņēmumiem un iestādēm);
- c) sociālajiem dienestiem un bāriņtiesām;
- d) vienotajiem klientu apkalpošanas centriem un dažādām asociācijām - senioru un jauniešu organizācijām;
- e) valsts iestādēm (ministrijām un padotības iestādēm).

Aptaujas rezultāti apkopoti kvalitatīvā pētījumā, jauktā pētījuma dizaina ietvaros. Aptaujas anketa ietvēra 31 jautājumu, kas saistīti ar labas pārvaldības ievērošanas aspektiem valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās.

Aptauja kā metode tika izvēlēta, jo tās aizpildīšana ir pieejama visplašākajam ekonomiski aktīvajam respondentu lokam, kuram ir bijusi saskare vai komunikācija ar kādu no valsts pārvaldes iestādēm vai pašvaldībām. Pavisam aptaujā piedalījās 1455 respondenti, kas ir uzskatāma par aptaujas ģenerālkopu.

No nevarbūtīgās izlases veidiem izvēlēta ērtuma/pieejamā izlase, proti, aptaujā uz personas brīvprātības principu aizpildīšanas kontekstā piedalījās tie iedzīvotāji, kuriem bijusi individuāla pieredze komunikācijā ar valsts pārvaldes iestādēm un pašvaldībām. Ērtuma izlase ir vērsta uz to, lai identificētu to sociāli aktīvo respondentu unikālo pieredzi konkrētu jautājumu ietvaros, dodot iespēju tiem sniegt savu vērtējumu par vairākām pašvaldībām un valsts pārvaldes iestādēm, nepiesaistot respondentu vienai konkrētai pašvaldībai.

Ērtuma izlases ietvaros šajā aptaujā labas pārvaldības ievērošanas aspekti tika vērtēti šādās kategorijās:

1) pieklājīga un pretimnākoša attieksme – ar to saprotot laipnu komunikāciju, vēlmi palīdzēt sarežģītās situācijās u.tml.;

2) tiesiska un objektīva rīcība - ar to saprotot rīcības atbilstību likuma prasībām, lēmumu skaidrību un pamatotību ar tiesību normām, procesuālo termiņu ievērošanu, pienācīgu uzklausišanu, u.tml.;

3) atklātība - ar to saprotot, ka netiek likti nesamērīgi birokrātiski šķēršļi informācijas iegūšanai, netiek slēpta informācija, ko indivīdam un sabiedrībai ir tiesības zināt, u.tml.;

4) pieejamība – ar to saprotot darba nepārtrauktības nodrošināšanu, sazvanāmus darbiniekus, lietderīgi organizētu iestādes darbu, atsevišķos gadījumos objektīvu apstākļu dēļ arī darbu ārpus standarta darba laika u.tml.

Aptaujas anketa bija anonīma, līdz ar to nav iespējams konstatēt respondentu personas datus. Dati ir ticami attiecībā uz konkrētajām pašvaldībām un valsts pārvaldes iestādēm, kas atspoguļotas pētījumā.

No aptaujas izveides tehniskā viedokļa raugoties, interneta vietnes www.visidati.lv aptaujas formas matrica nepiedāvāja tik lielu atbilžu skaitu, kādu aptaujas veidotāji vēlējās norādīt, proti, nebija iespējams norādīt 119 atbilžu variantus, kas būtu atbilstošais skaits Latvijas pašvaldībām. Līdz ar to, ja konkrētā pašvaldība nebija iekļauta piedāvātajās atbildēs, to bija iespējams pievienot pie atbilžu varianta “cits”, kas attiecīgi tika arī paskaidrots pie katra jautājuma. Tas pats attiecas uz valsts pārvaldes iestādēm, jo to skaits ir lielāks nekā aptaujas matricas piedāvāto atbilžu skaits.

Atbildot uz atsevišķiem aptaujas jautājumiem, respondentiem bija iespējams atzīmēt vairākus atbilžu variantus un sniegt savus komentārus, tādā veidā maksimāli aptverot aktīvā respondenta pieredzi. Tādējādi saņemto atbilžu skaits dažos jautājumos nav vienāds. Turklāt, lai iegūtu pēc iespējas objektīvākus datus, apstrādātas tika tikai tās atbildes, kas ir attiecināmas uz uzdoto jautājumu. Atbildes, kas neattiecās uz uzdoto jautājumu vai nekādā citādā veidā nebija ar to identificējamās, pie datu

apstrādes kopas netika ņemtas vērā un tika klasificētas kā nederīgas. Piemēram, nekonkrētās atbildes – respondentu piezīmes, kas neatbilst uzdotā jautājuma būtībai, atbildē norādītie pieturzīmju apzīmējumi, atbilžu varianti “bez komentāriem”, “neteikšu”, “nevaru norādīt vienu noteiktu pašvaldību, ikkatri ir rūpīgi jāanalizē sava darbība”, u.tml.

Grafiski apkopojot rezultātus, atsevišķiem jautājumiem ir norādīts kopējais saņemto atbilžu skaits, kā arī datu apstrādes kopas skaits, kas ir mazāks nekā saņemto atbilžu skaits par konkrētu jautājumu. Minētais ir izskaidrojams ar to, ka pie labas pārvaldības vērtēšanas kategorijām respondenti norādīja arī to, ka konkrētajā aspektā viņi ar labu pārvaldību nav saskārušies, tāpat šī informācija tika manuāli apkopota no saņemtajiem atbilžu variantiem, kas tika iesniegtas pie atbildes “cits”. Līdz ar to datu apstrādes kopā līdztekus nederīgajām atbildēm šādas atbildes netika ņemtas vērā.

Vienlaikus atzīmējams, ka atsevišķu jautājumu datu apkopošanā atbildes tika atlasītas arī manuāli pēc iepriekš piedāvātajiem atbilžu variantiem, kā arī atbilstoši uzdotā jautājuma būtībai, lai ievērotu atbilžu konsekvenci un loģiku. Piemēram, jautājumā, kādēļ respondents ir vērsies valsts vai pašvaldības iestādē, atsevišķas atbildes no atbilžu variantiem “cits” tika manuāli sašķirotas, un atbilstoši jautājuma būtībai iekļautas piedāvāto atbilžu variantos. Tādējādi rezultāti ir skatāmi kopsakarā ar katra uzdotā jautājuma būtību. Papildus tam detalizēti datu apkopošanas principi ir atšifrēti arī pie katras no pētījumā iekļautajām diagrammām.

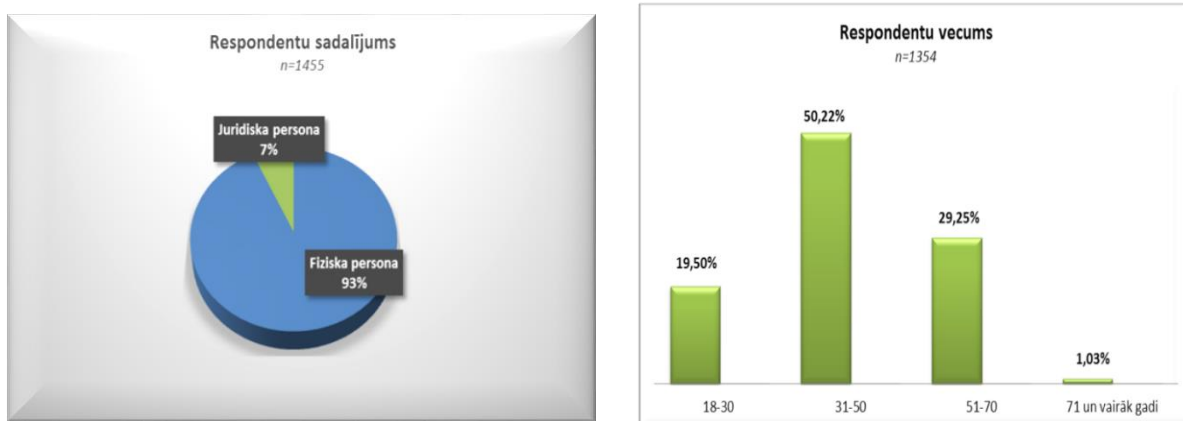
Ievērojot aptaujas specifiku un respondentu sniegto atbilžu skaitu, kas tās maksimāli sadrumstaloja, detalizētāki dati pētījumā tiks uzrādīti par tām desmit valsts pārvaldes iestādēm un pašvaldībām, kuras iedzīvotāji savās atbildēs bija iekļāvuši visbiežāk.

2. Aptaujas rezultāti

2.1. Respondentu vispārīgs raksturojums

Aptaujā vislielāko respondentu skaitu sastādīja fiziskas personas (1354 respondents jeb 93%) (diagramma Nr.1), un pavisam neliela daļa juridiskas personas (101 respondents jeb 7%). Līdz ar to šīs aptaujas rezultāti vairāk raksturo situāciju valsts un pašvaldību iestādēs labas pārvaldības aspektos no iedzīvotāju skatupunkta.

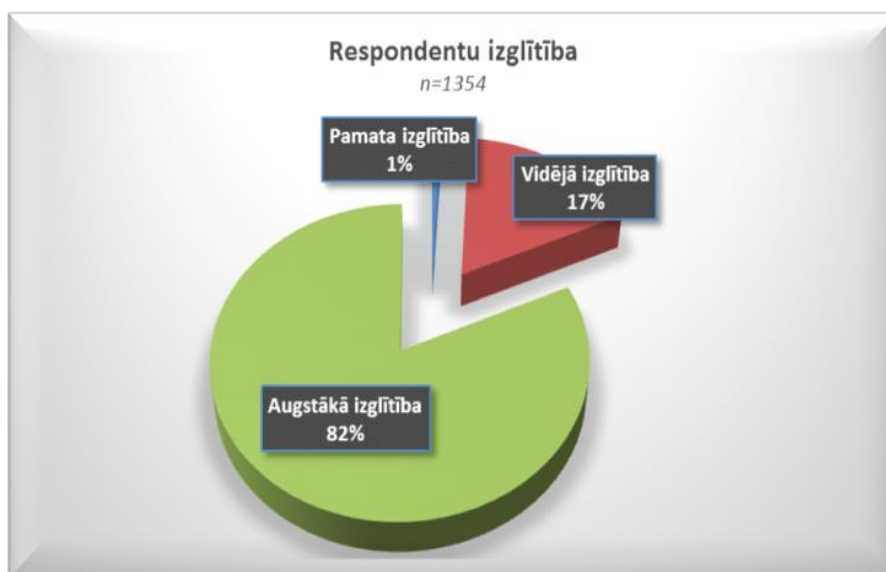
Diagramma Nr.1 un diagramma Nr.2

No 1354 respondentiem nedaudz vairāk nekā 50 % bijuši ekonomiski visaktīvākā iedzīvotāju daļa vecumā no 31 līdz 50 gadiem. Tāpat lielu aktivitāti izrādījuši respondenti vecumā no 51 līdz 70 gadiem (diagramma Nr.2).

Izglītības līmenis aptaujas respondentiem ir attēlots diagrammā Nr.3.

Diagramma Nr.3

Pamatizglītību norādījuši 12 respondenti jeb kopumā 1% no kopējā fizisko personu (respondentu) skaita, attiecīgi vidējo izglītību norādījušas 234 personas jeb 17%. Augstāko izglītību atzīmējušas 1108 personas jeb 82%.

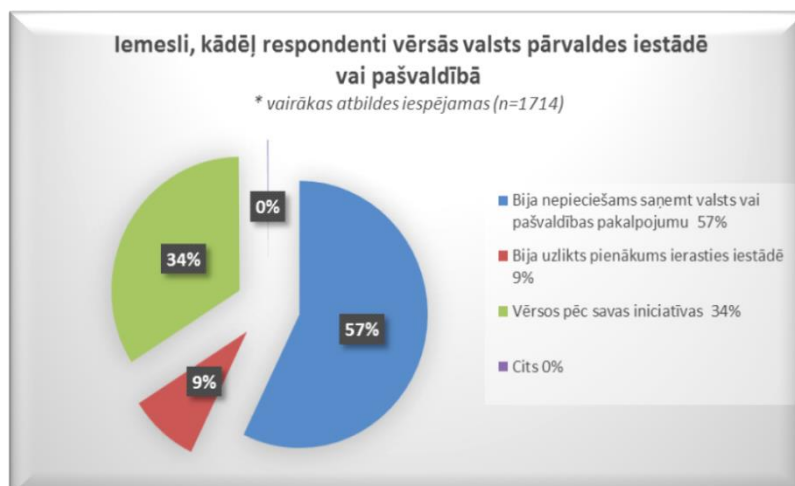
Jau aptaujas anketas sākumā respondentiem tika uzdots jautājums par viņu saskari ar valsts pārvaldes iestādēm vai pašvaldībām, lai identificētu to respondentu skaitu, kuru sniegtās atbildes tiks analizētas. Proti, diagramma Nr.4 parāda, ka no 1455 respondentiem, 1250 ir bijuši kādā no valsts vai pašvaldību iestādēm. Tas kopā sastāda 86%, savukārt 205 respondenti jeb 14% norādīja, ka nevienā no valsts pārvaldes iestādēm vai pašvaldībām nav bijuši.

Diagramma Nr.4

2.2. Respondentu aktivitāte

Vērtējot respondentu aktivitāti un iemeslus, kādēļ tie bija vērsušies kādā no valsts pārvaldes iestādēm vai pašvaldībā (diagramma Nr.5), kopā tika saņemtas 1714 atbildes, jo jautājumā pieļauts sniegt līdz četrām atbildēm. Tātad 1250 respondenti šajā jautājumā kopā sniedza 1714 atbildes.

Vienlaikus konkrētā jautājuma datu apkopošanā atbildes tika atlasītas manuāli pēc iepriekš piedāvātajiem atbilžu variantiem, kā arī tās tika sakārtotas atbilstoši uzdotā jautājuma būtībai, lai ievērotu atbilžu konsekveni un loģiku.

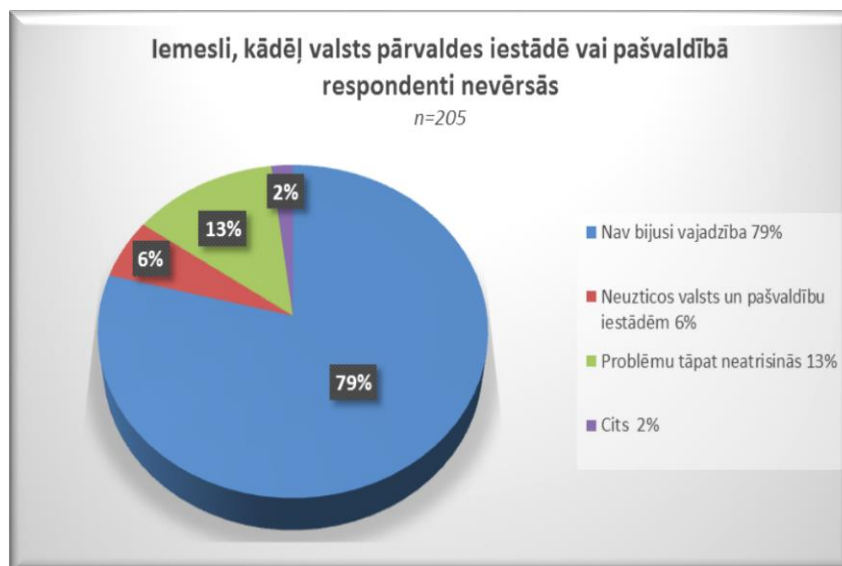
Apkopojot rezultātus, secināms - kopumā 57% gadījumu respondenti norādīja, ka ir vērsušies valsts vai pašvaldības iestādē pakalpojumu saņemšanai, piemēram, saņemuši pasi, licenci, sociālo palīdzību u.tml. Taču atsevišķos gadījumos valsts vai pašvaldības sniegts pakalpojums tika norādīts arī pie atbilžu varianta “cits”, piemēram, “bērna dzimšanas apliecības saņemšana”, kas, apkopojot rezultātus, manuāli tika pieskaitīts pie pirmā atbilžu varianta un ir atbilstošs atbildei: “Bija nepieciešams saņemt valsts vai pašvaldības pakalpojumu”.

Savukārt 34% gadījumu respondenti valsts pārvaldes iestādē vai pašvaldībā bija vērsušies pēc savas iniciatīvas, piemēram, pieprasot vispārpieejamu informāciju, iesaistoties lēmumu pieņemšanā u.tml. Tikai 9% gadījumu respondentiem bija uzlikts pienākums ierasties iestādē. Pie atbilžu varianta “cits”, kas kopējā datu analizē šai jautājumā sastādīja 0% gadījumu jeb 2 atbildes, respondenti izteica savu subjektīvo viedokli par aptauju pēc būtības vai atbilde neattiecās uz uzdoto jautājumu.

Diagramma Nr.6 atspoguļo 205 respondentu atbildes un attieksmi pret valsts pārvaldes iestādēm vai pašvaldībām, sniedzot ieskatu, kādu iemeslu dēļ tie iestādēs nav vērsušies. 162 respondenti jeb 79% norādīja, ka viņiem līdz šim nav bijusi tāda vajadzība.

Neuzticēšanos valsts pārvaldei izteikuši 12 respondenti jeb 6% norādot, ka iestādei neuzticas, savukārt 27 respondenti jeb 13% norādīja, ka viņu problēma tik un tā netiks atrisināta. 4 respondenti jeb 2% sniedza atbildes, kas neattiecas uz uzdoto jautājumu.

Diagramma Nr.6

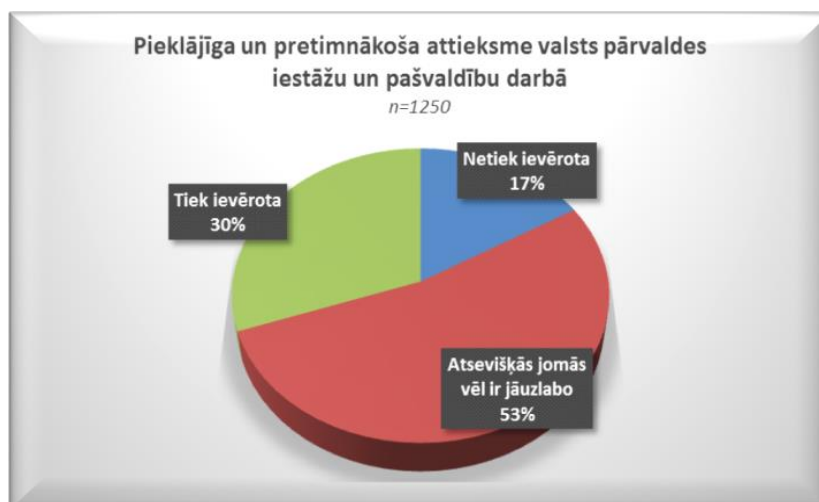
2.3. Kopējās tendences

Kopējās tendences visos četros labas pārvaldības vērtēšanas aspektos ir uzrādītas diagrammā Nr.7., Nr.8., Nr.9. un Nr.10.

Sniegtās atbildes viennozīmīgi liecina, ka itin visos aspektos laba pārvaldība būtu uzlabojama.

Vismazāk negatīvu atbilžu kopumā saņemts par pieklājīgu un pretimnākošu attieksmi un pieejamību. Respondenti norādīja, ka iestāžu darbinieki ir ieinteresēti, laipni un vērsti uz sadarbību.

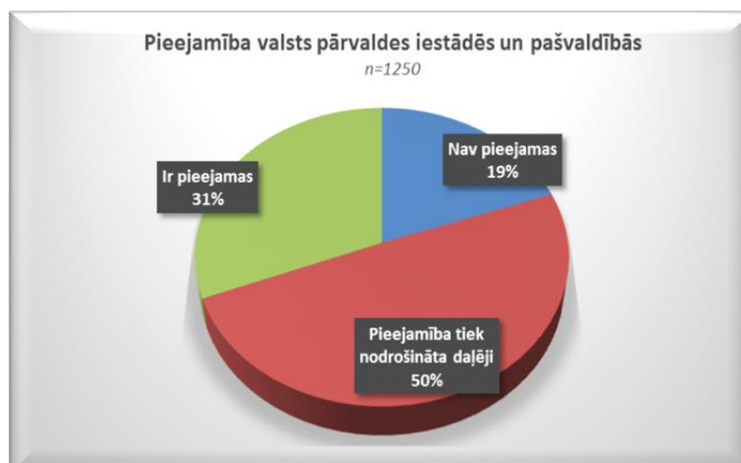
Tikai 17% respondentu norādīja, ka labu pārvaldību pieklājīgas un pretimnākošas attieksmes aspektā nav izjutuši, savukārt vidēji 80% norādīja, ka laba pārvaldība tiek ievērota vai tā tiek ievērota daļēji, vienlaikus norādot arī uz pilnveides nepieciešamību.

Anketā uzdotie jautājumi tika arī skaidroti, piemēram, norādot, ka ar konkrēto labas pārvaldības aspektu ir domāts darbs ārpus standarta darba laika, darba nepārtrauktības nodrošināšana, sazvānāmi darbinieki, lietderīgi organizēts iestādes darbs, u.tml.

Vērtējot saņemtās atbildes, secināms, ka respondenti ir koncentrējušies tikai uz vienu pieejamības aspektu – darbu ārpus darba laika, to interpretējot tādējādi, ka pēc darba dienas beigām nevienam nav jāstrādā. Labas pārvaldības kontekstā ar to ir saprotama darbinieku pielāgošanās klientam nestandarta situācijās, piemēram, ja iestāde beidz darbu plkst.17:00, bet klients, iepriekš brīdinot, objektīvu iemeslu dēļ ir lūdzis, lai iesniegumu pieņem plkst.17:05 vai arī telefona zvans netiek pārtraukts brīdī, kad iestājas darba dienas beigas. Tāpat laba pārvaldība prasa, ka vismaz reizi nedēļā iestādes darba laiks ir noteikts vismaz līdz plkst. 18:00 vai 19:00.

Tomēr kopumā 80% respondentu pozitīvi novērtēja pieejamību valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās, un detalizētākas atbildes no respondentu pieredzes skatupunkta tika atspoguļotas citos jautājumos, kuros tiem bija iespējams sniegt komentārus.

Respondentu skatījumā viskritiskāk vērtējams ir atklātības trūkums un objektivitāte, līdz ar to var secināt, ka ir nepieciešama lielāka iedzīvotāju iesaiste lēmumu pieņemšanā. Turklāt iedzīvotāju skatījumā valsts pārvaldes darbība nav caurskatāma. Tāpat respondenti vairākkārt atbildēs norādīja uz pārlietu lielo birokrātiju, ar ko tiem nākas saskarties ikdienā, kārtojot dažādas formalitātes iestādēs, jo īpaši, pašvaldību sociālajos dienestos.

Atsevišķas respondentu atbildes sniedz arī tiešu sabiedrības vērtējumu attiecīgā labas pārvaldības aspektā un tās nebūt nav glaimojošas labai pārvaldībai. Piemēram:

“Lēmumi cilvēkam bez attiecīgas izglītības, ir rēbuss.”

“Kāds esi pats, tāda attieksme”.

“Neviena iestāde nedarbojas sabiedrības interesēs, bet gan šauras interešu grupas interesēs.”

“Ja neesi bagāts un nevari atļauties izmantot demokrātiskas valsts iespēju tiesāties, labāk ciet un necel galvu uz augšu.”

“Slēpj informāciju un melo acīs skatīdamies.”

“Lai arī attieksme ir pretimnākoša, lēmuma pamatojums varēja būt skaidrāks”.

Diagramma Nr.10

2.4. Labas pārvaldības nodrošināšana pašvaldībās

Viens no galvenajiem aptaujas veikšanas mērķiem bija sabiedrības viedokļa izzināšana par pašvaldībām un to darbu saskaņā ar labas pārvaldības principiem. Lai iegūtu maksimāli plašāku informāciju par 119 Latvijas pašvaldībām, respondenti netika piesaistīti vienai konkrētai pašvaldībai, un viena jautājuma ietvaros varēja sniegt savu vērtējumu līdz piecām pašvaldībām.

Apkopojot aptaujas rezultātus secināms, ka pašvaldības, kurās tiek ievērota laba pārvaldība visos četros vērtēšanas aspektos, sarindojas sekojoši (diagrammas Nr.11. Nr.12., Nr.13, Nr.14).

Jautājumā, kas attiecas uz *pieklājīgu un pretimnākošu attieksmi* kopā saņemtas 1288 atbildes, no tām 69 atbildes tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdoto

jautājumu pēc būtības. Līdz ar to saņemto atbilžu skaits, kas izmantojams datu apstrādē, ir 1219. Tomēr diagrammā Nr.11 norādīta datu apstrādes kopa ir 1167, jo 52 respondenti akcentēja, ka tieši šādā aspektā viņi ar labu pārvaldību nav saskārušies, kas liecina, ka respondenti izprot labas pārvaldības dažādos aspektus. Līdz ar to, apkopojot rezultātus, datu apstrādes kopā līdztekus nederīgajām atbildēm, šādas atbildes netika ņemtas vērā.

Ņemot vērā aptaujas anketas izveides specifiku un saņemtās atbildes, secināms, ka visaktīvākā sabiedrības daļa ir bijusi tieši Rīgā, un ar galvaspilsētas vietvaru ir saskārusies lielākā respondentu daļa. Tāpēc Rīgas pilsētas dome dominē saņemtajos atbilžu variantos. Tomēr tas nebūt nenozīmē, ka Rīga ir tā pašvaldība, kas pilnībā ievēro labu pārvaldību vai tieši otrādi neievēro.

Diagramma Nr.11 parāda tās desmit pašvaldības, kuras iedzīvotāji pieklājīgas un pretimnākošas attieksmes ievērošanā ir vērtējuši vispozitīvāk. Kā norādīts iepriekš, Rīgas pilsētas domes procentuālais pārsvars ir skaidrojams ar iedzīvotāju saskari ar iestādi un aptaujas aizpildītāju dzīvesvietu.

Diagramma Nr.11

Savukārt, apskatot pretējo aspektu šīm pirmajām desmit pozitīvi novērtētajām pašvaldībām, proti, pieklājīgas un pretimnākošas attieksmes nenodrošināšanā, situācija ir sekojoša:

- 22,95% no saņemtajām atbildēm liecina, ka Rīgas pilsētas dome nav ievērojusi pieklājības un pretimnākšanas normas;
- Par Cēsu novada pašvaldību saņemtas 1,06% negatīvi vērtējamās atbildes;
- Par Jelgavas pilsētas domi saņemtas 1,37% negatīvi vērtējamās atbildes;
- Par Valmieras pilsētas pašvaldību saņemtas 1,37% negatīvi vērtējamās atbildes;
- Par Siguldas novada domi saņemtas 2,43% negatīvi vērtējamās atbildes;
- Par Balvu novada domi saņemtas 3,04% negatīvi vērtējamās atbildes;
- Par Kuldīgas novada pašvaldību nav saņemta neviena atbilde šajā labas pārvaldības vērtēšanas aspektā;
- Par Daugavpils pilsētas domi saņemtas 1,52% negatīvi vērtējamās atbildes;
- Par Alūksnes novada pašvaldību saņemtas 1,52% negatīvi vērtējamās atbildes;
- Par Limbažu novada domi saņemtas 2,28% negatīvi vērtējamās atbildes.

Par tiesisku un objektīvu rīcību kopā saņemtas 1169 atbildes, no kurām 109 tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdoto jautājumu pēc būtības.

Saņemto atbilžu skaits, kas izmantojams datu apstrādē, ir 1060. Tomēr diagrammā Nr.12 norādīta datu apstrādes kopa 984, jo 76 respondenti akcentēja, ka tieši šādā labas pārvaldības aspektā viņi ar labu pārvaldību nav saskārušies un tas liecina, ka respondenti izprot labas pārvaldības dažādos aspektus. Līdz ar to, apkopojot rezultātus, datu apstrādes kopā līdztekus nederīgajām atbildēm, šādas atbildes netika ņemtas vērā.

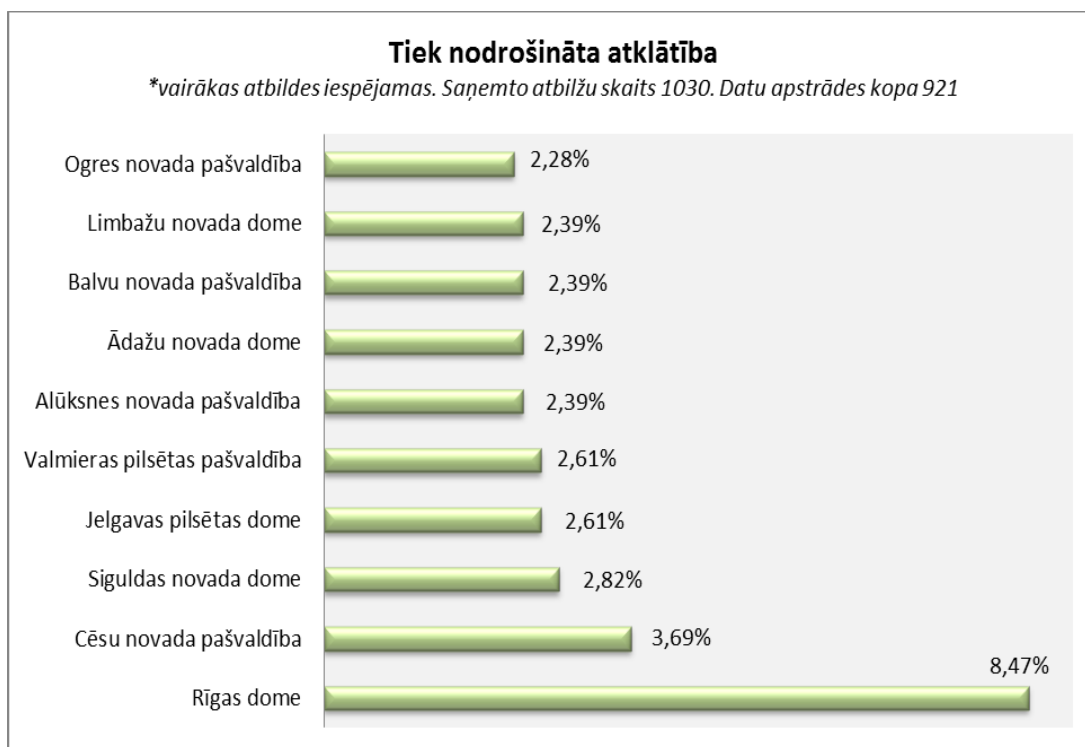
Savukārt, apskatot pretējo aspektu šīm pirmajām desmit pozitīvi novērtētajām pašvaldībām, proti, tiesiskas un objektīvas rīcības nenodrošināšanā, situācija ir sekojoša:

- Rīgas pilsētas dome 21,90%;
- Cēsu novada pašvaldība 1,29%;
- Jelgavas pilsētas dome 1,93%;
- Siguldas novada dome 2,25%;
- Kuldīgas novada dome 0,16%;
- Limbažu novada dome 2,09%;
- Alūksnes novada dome 1,61%;
- Ādažu novada dome 1,77%;
- Daugavpils pilsētas dome 1,61%;
- Valmieras pilsētas pašvaldība 1,13%.

Par atklātības nodrošināšanu pašvaldībās kopā saņemtas 1154 atbildes, no kurām 124 tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdotā jautājuma būtību.

Saņemto atbilžu skaits, kas izmantojams datu apstrādē, ir 1030. Tomēr diagrammā Nr.13 norādīta datu apstrādes kopa 921, jo 109 respondenti akcentēja, ka tieši šādā aspektā viņi ar labu pārvaldību nav saskārušies un tas liecina, ka respondenti izprot labas pārvaldības dažādos aspektus. Līdz ar to, apkopojot rezultātus, datu apstrādes kopā līdztekus nederīgajām atbildēm, šādas atbildes netika ņemtas vērā.

Diagramma Nr.13

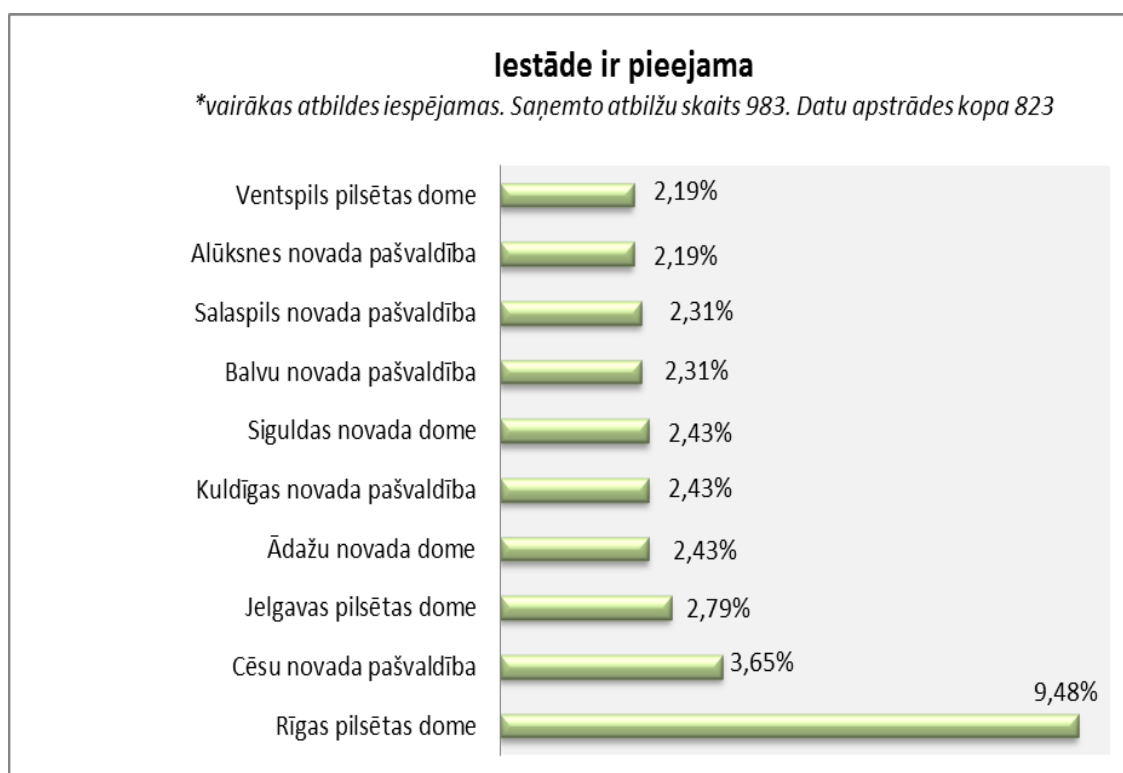
Savukārt, apskatot pretējo aspektu šīm pirmajām desmit pozitīvi novērtētajām pašvaldībām, proti, atklātības nenodrošināšanā, tad situācija ir sekojoša:

- Rīgas pilsētas dome 24,27%;
- Cēsu novada pašvaldība 1,03%;
- Siguldas pilsētas dome 2,24%;
- Jelgavas pilsētas dome 1,89%;
- Valmieras pilsētas pašvaldība 2,07%;
- Alūksnes novada pašvaldība 1,72%;
- Ādažu novada dome 1,89%;
- Balvu novada pašvaldība 2,58%;
- Limbažu novada dome 2,41%;
- Ogres novada pašvaldība 1,72%.

Iestādes pieejamība novērtēta diagrammā Nr.14, par ko kopā saņemtas 1146 atbildes, no kurām 163 tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdotā jautājuma būtību.

Saņemto atbilžu skaits, kas izmantojams datu apstrādē, ir 983. Tomēr diagrammā Nr.14 norādīta datu apstrādes kopa 823, jo 160 respondenti akcentēja, ka tieši šādā aspektā viņi ar labu pārvaldību nav saskārušies un tas liecina, ka respondenti izprot labas pārvaldības dažādos aspektus. Līdz ar to, apkopojot rezultātus, datu apstrādes kopā līdztekus nederīgajām atbildēm, šādas atbildes netika ņemtas vērā.

Diagramma Nr.14

Savukārt, apskatot pretējo aspektu šīm pirmajām desmit pozitīvi novērtētajām pašvaldībām, proti, nepieejamību, tad situācija ir sekojoša:

- Rīgas pilsētas dome 24,77%;
- Cēsu novada pašvaldība 0,92%;
- Jelgavas pilsētas dome 0,97%;
- Ādažu novada dome 2,39%;

- Kuldīgas novada pašvaldība – nav saņemta neviena atbilde šajā labas pārvaldības vērtēšanas aspektā;
- Siguldas pilsētas dome 2,39%;
- Balvu novada pašvaldība 2,75%;
- Salaspils novada pašvaldība 1,28%;
- Alūksnes novada pašvaldība 1,47%;
- Ventspils pilsētas dome 1,28%

2.5. Labas pārvaldības neievērošana pašvaldībās

Līdzīgi, kā par labas pārvaldības ievērošanu pašvaldībās, aptaujas rezultāti deva ieskatu arī par tām pašvaldībām, par kurām respondenti izteica kritiku. Lai iegūtu maksimāli plašāku informāciju par 119 Latvijas pašvaldībām, respondenti netika piesaistīti vienai konkrētai pašvaldībai, un viena jautājuma ietvaros varēja sniegt savu vērtējumu līdz piecām pašvaldībām.

Apkopojot aptaujas rezultātus secināms, ka pašvaldības, kurās laba pārvaldība ir uzlabojama visos četros vērtēšanas aspektos, sarindojas šādi (diagramma Nr.15, Nr.16., Nr.17, Nr.18).

Pieklājīgas un pretimnākošas attieksmes nenodrošināšanas jautājumā kopējais saņemto atbilžu skaits bija 1384, no tām 25 atbildes tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdoto jautājumu pēc būtības. Ņemot vērā, ka aptaujas anketā šis bija pirmais jautājums, kas attiecās jau uz detalizētāku labas pārvaldības vērtēšanu, 253 atbildes liecināja, ka respondenti pašvaldībā vispār nav vērsušies un šāds atbildes variants tika norādīts pie atbildes “cits”. Tādējādi saņemto atbilžu skaits, kas ir izmantojams datu apstrādē, ir 1106. Tomēr diagrammā Nr.15 norādīta datu apstrādes kopa 658, jo 448 respondenti akcentēja, ka tieši šādā aspektā viņi ar labu pārvaldību saskārušies nav, kas liecina par respondentu izpratni par labas pārvaldības dažādajiem aspektiem. Līdz ar to, apkopojot rezultātus, datu apstrādes kopā līdztekus nederīgajām atbildēm, šādas atbildes netika ņemtas vērā (diagramma Nr.15).

Apskatot pašvaldības, kas iedzīvotāju skatījumā ir kritizētas visvairāk, norādāms, ka arī labas pārvaldības dažādo aspektu neievērošanā respondenti Rīgu minējuši visbiežāk, ar ievērojami lielāku procentuālo skaitli 22,95%, ko var aplūkot diagrammās Nr.15 - Nr.18.

Ja no 1,72% respondentu atbildēm izriet, ka Jūrmalas pilsētas domē pieklājīga un pretimnākoša attieksme tiek ievērota, tad 4,41% liecina, ka tā nav.

Balvu novada pašvaldībā labas pārvaldības ievērošanas un tās pilnveides nepieciešamība iedzīvotāju skatījumā ir novērtēta diezgan līdzīgi, proti, kritika saņemta 3,04% respondentu atbildēs, savukārt 2,49% respondentu atbildes liecināja, ka Balvu novada pašvaldībā tiek ievērotas pieklājības normas.

Par Ķekavas novada pašvaldības darbu šajā aspektā saņemtas 2,43% respondentu negatīvi vērtējamās atbildes, savukārt 1,03% respondentu atbildēs norādīts, ka pieklājīga un pretimnākoša attieksme Ķekavas novada pašvaldībā tiek ievērota. Secīgi:

- Siguldas novada pašvaldībā pieklājīga un pretimnākoša attieksme kritizēta 2,43% atbilžu, bet pozitīvi vērtēta 2,57%;

- Limbažu novada pašvaldībā pieklājīga un pretimnākoša attieksme kritizēta 2,28% atbilžu, bet pozitīvi vērtēta 2,06%;
- Ogres novada pašvaldībā pieklājīga un pretimnākoša attieksme kritizēta 2,13% atbilžu, bet pozitīvi vērtēta 2,06%;
- Jelgavas pilsētas pašvaldībā pieklājīga un pretimnākoša attieksme kritizēta 1,98% atbilžu, bet pozitīvi vērtēta 2,74%;
- Skrundas novada pašvaldībā pieklājīga un pretimnākoša attieksme kritizēta 1,98% atbilžu, bet pozitīvi vērtēta 1,20%;
- Daugavpils novada pašvaldībā pieklājīga un pretimnākoša attieksme kritizēta 1,82% atbilžu, bet pozitīvi vērtēta 1,80%.

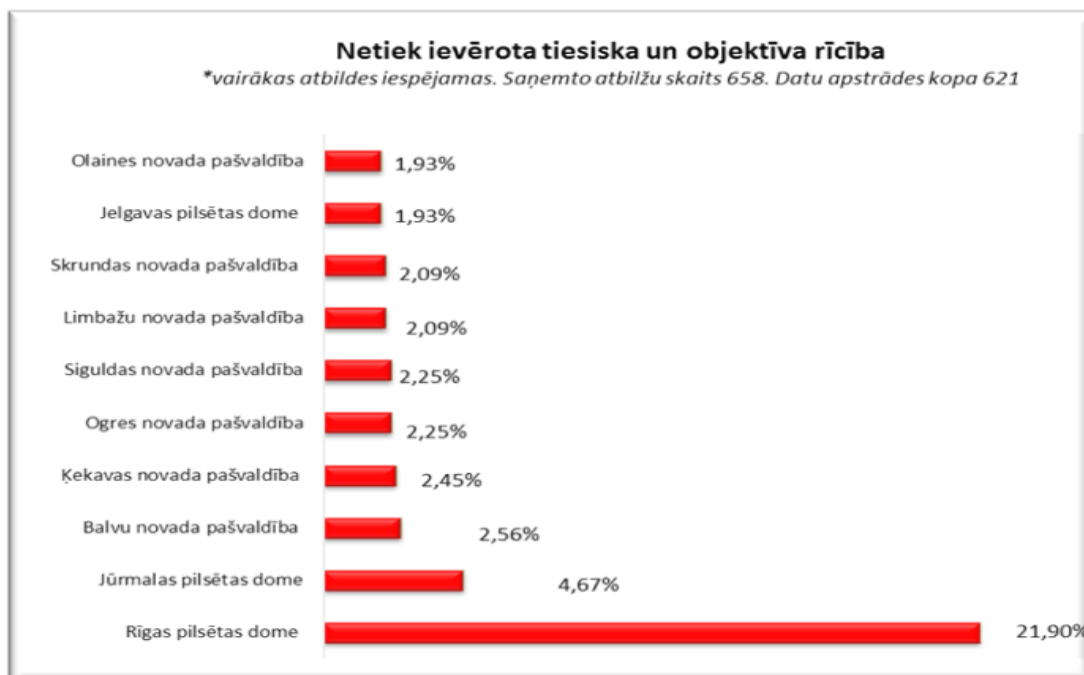
Par tiesiskas un objektīvas rīcības neievērošanu pašvaldību darbā kopējais saņemto atbilžu skaits bija 676, no tām 18 atbildes tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdoto jautājumu pēc būtības. Tomēr diagrammā Nr.16 norādīta datu apstrādes kopa 621, jo 37 atbildēs respondenti akcentēja, ka tieši šādā aspektā viņi ar sliktu pārvaldību nav saskārušies un tas liecina, ka respondenti izprot labas pārvaldības dažādos aspektus. Līdz ar to, apkopojot rezultātus, datu apstrādes kopā līdztekus nederīgajām atbildēm, šādas atbildes netika ņemtas vērā (diagramma Nr.16).

Rīgas pilsētas dome tiesiskas un objektīvas rīcības trūkuma ietvarā kritizēta 21,90% atbildēs, bet pozitīvi vērtēta 9,76% atbildēs.

4,67% no respondentu atbildēm liecina par tiesiskas un objektīvas rīcības trūkumu Jūrmalā, savukārt 1,12% respondentu atbildes liecina, ka šis labas pārvaldības aspekts Jūrmalā tiek ievērots.

Tiesiska un objektīva rīcība Balvu novada pašvaldībā ir kritizēta 2,56% atbildēs, tomēr 1,83% atbilžu tā ir vērtēta pozitīvi.

Ķekavas novada pašvaldībā tiesiskas un objektīvas rīcības trūkums konstatēts 2,45% respondentu atbildēs, savukārt 0,71% atbilžu liecina, ka pašvaldības rīcība ir tiesiska un objektīva.

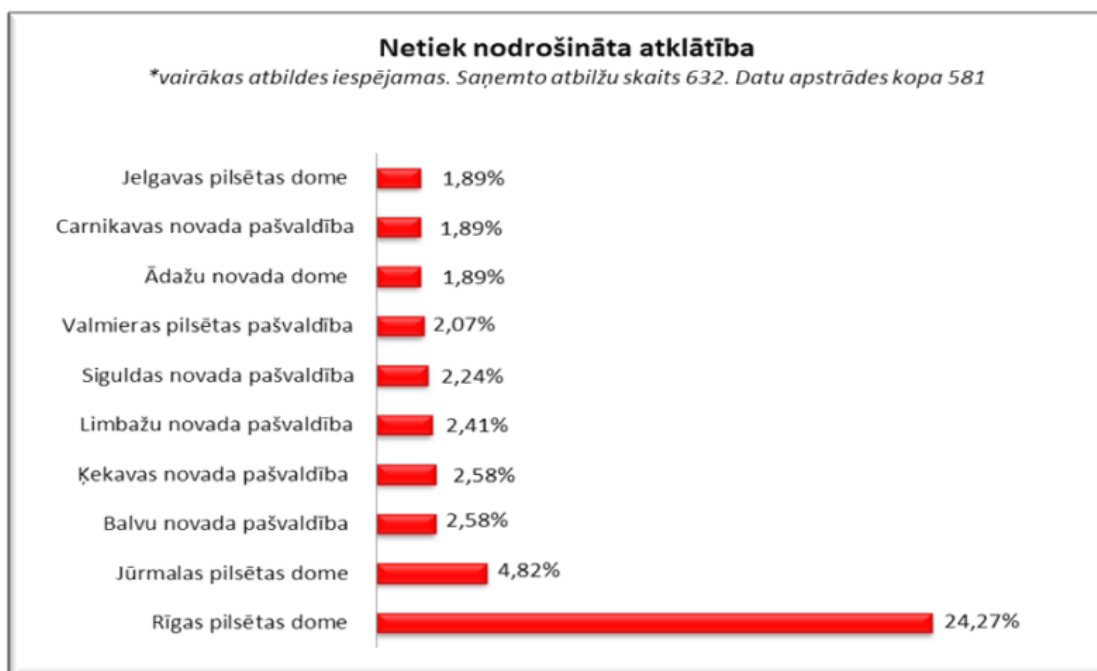
Secīgi:

- Ogres novada pašvaldībā tiesiskas un objektīvas rīcības trūkums konstatēts 2,25% atbildēs, bet tiesiska un objektīva rīcība pozitīvi vērtēta 1,42%;
- Siguldas novada pašvaldībā tiesiskas un objektīvas rīcības trūkums konstatēts 2,25% atbildēs, bet tiesiska un objektīva rīcība pozitīvi vērtēta 2,64%;
- Limbažu novada pašvaldībā tiesiskas un objektīvas rīcības trūkums konstatēts 2,09% atbildēs, bet tiesiska un objektīva rīcība pozitīvi vērtēta 2,34%;
- Skrundas novada pašvaldībā tiesiskas un objektīvas rīcības trūkums konstatēts 2,09% atbildēs, bet tiesiska un objektīva rīcība pozitīvi vērtēta 1,42%;
- Jelgavas pilsētas domē tiesiskas un objektīvas rīcības trūkums konstatēts 1,93% atbildēs, bet tiesiska un objektīva rīcība pozitīvi vērtēta 2,85%;
- Olaines novada pašvaldībā tiesiskas un objektīvas rīcības trūkums konstatēts 1,93% atbildēs, bet tiesiska un objektīva rīcība pozitīvi vērtēta 1,83%.

Par atklātības trūkumu pašvaldībās kopā tika saņemtas 657 atbildes, no tām 25 tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdotā jautājuma būtību. Līdz ar to saņemto atbilžu skaits ir 632, taču datu apstrādes kopas skaits ir 581, jo 51 respondents norādīja, ka, viņuprāt, pašvaldības ir atklātas (diagramma Nr.17).

Saņemtās atbildes liecina, ka Rīgas pilsētas dome visbiežāk atklātības jautājumā kritizēta sociālā dienesta darbības jomā, informācijas slēpšanā attiecībā uz pašvaldības apmaksātiem pakalpojumiem bērniem ar invaliditāti, kā arī par autostāvvietu izmantošanu personām ar invaliditāti. Rīgas pilsētas dome kopumā šajā jautājumā saņēmusi 24,27% negatīvi vērtējamu atbilžu, pretstatā 8,47% pozitīvām atbildēm.

Diagramma Nr.17

Ja 4,82% respondentu atbildes liecina, ka Jūrmalas pilsētas domē nav atklātības, tad 1,30% atbildēs tam sniegts pozitīvs vērtējums.

Balvu novada pašvaldībā labas pārvaldības ievērošanas un tās pilnveides nepieciešamība iedzīvotāju skatījumā ir novērtēta diezgan līdzīgi, proti, par atklātības trūkumu liecina 2,58% respondentu atbildes, bet 2,39% atbilžu norādīts, ka ar atklātību Balvu novada pašvaldībā respondenti ir apmierināti.

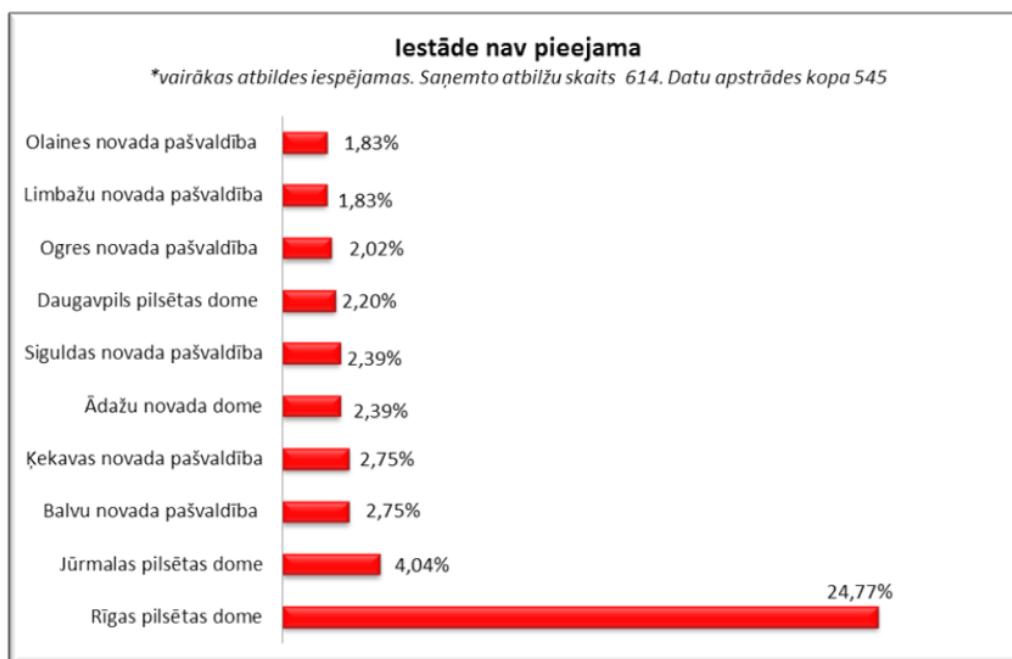
2,58% atbilžu Ķekavas novada pašvaldība ir kritizēta par atklātības trūkumu, bet par iestādes rīcību atbilstoši atklātības normām saņemtas 0,76% atbildes. Secīgi:

- Limbažu novada pašvaldībā atklātības trūkums konstatēts 2,41% atbildēs, bet atklātība kopumā pozitīvi vērtēta 2,39%;

- Siguldas novada pašvaldībā atklātības trūkums konstatēts 2,24% atbildēs, bet atklātība kopumā pozitīvi vērtēta 2,82%;
- Valmieras pilsētas pašvaldībā atklātības trūkums konstatēts 2,07% atbildēs, bet atklātība kopumā pozitīvi vērtēta 2,61%;
- Ādažu novada domē atklātības trūkums konstatēts 1,89% atbildēs, bet atklātība kopumā pozitīvi vērtēta 2,39%;
- Carnikavas novada pašvaldībā atklātības trūkums konstatēts 1,89% atbildēs, bet atklātība kopumā pozitīvi vērtēta 0,87%;
- Jelgavas pilsētas domē atklātības trūkums konstatēts 1,89% atbildēs, bet atklātība kopumā pozitīvi vērtēta 2,61%.

Par iestādes nepieejamību saņemtas 651 atbildes, no kurām 37 atbildes tika atzītas par nederīgām. Līdz ar to saņemto atbilžu skaits ir 614, taču datu apstrādes kopas skaits ir 545, jo 69 respondenti norādīja, ka, viņuprāt, pašvaldības ir pieejamas (diagramma Nr.18).

Diagramma Nr.18

Rīgas pilsētas dome pieejamības aspektā kritizēta 24,77% atbilžu, bet pozitīvi vērtēta 9,48%.

Ja pieejamības aspekts Jūrmalā negatīvi vērtēts 4,04% no saņemtajām atbildēm, tad 1,34% gadījumos ir norādīts, ka pieejamība Jūrmalā ir nodrošināta.

Balvu novada pašvaldība negatīvā pieejamības aspektā ir novērtēta 2,75% atbildēs, savukārt pozitīvi 2,31%.

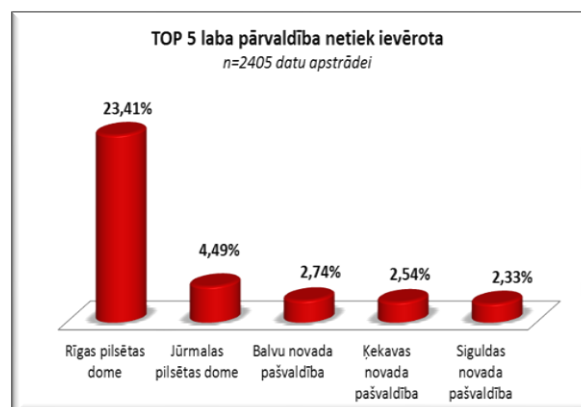
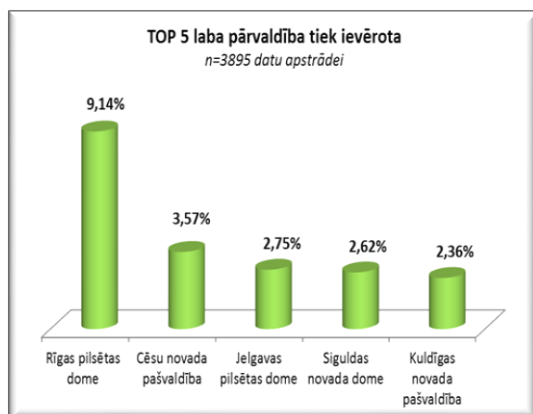
Ķekavas novada pašvaldība 2,75% atbildēs novērtēta, kā iedzīvotājiem nepieejama, un 0,85% atbildēs kā pieejama. Secīgi:

- Ādažu novada domes nepieejamība konstatēta 2,39% atbildēs, bet pozitīvi vērtēta 2,43%;
- Siguldas novada pašvaldībā nepieejamība konstatēta 2,39% atbildēs, bet pozitīvi vērtēts 2,43%;
- Daugavpils pilsētas domē nepieejamība konstatēta 2,20% atbildēs, bet pozitīvi vērtēts 1,70%;
- Ogres novada pašvaldībā nepieejamība konstatēta 2,02% atbildēs, bet pozitīvi vērtēta 1,46%;
- Limbažu novada pašvaldībā nepieejamība konstatēta 1,83% atbildēs, bet pozitīvi vērtēts 1,70%;
- Olaines novada pašvaldībā nepieejamība konstatēta 1,83% atbildēs, bet pozitīvi vērtēta 1,70%.

2.6. Kopējais vērtējums pašvaldībās labas pārvaldības ievērošanā un neievērošanā

Aprēķinot vidējo vērtējumu labas pārvaldības ievērošanā un neievērošanā visās četrās vērtēšanas jomās kopumā, izveidojas sekojoša aina (diagramma Nr.19).

Datu apstrādes kopas skaits ir 3895 atbildes, un tās iegūtas no visu četru labas pārvaldības vērtēšanas datu apstrādes kopu skaita summas. Līdz ar to iedzīvotāji šīs aptaujas ietvaros ir akcentējuši piecas pašvaldības, kas ir saņēmušas visaugstāko novērtējumu labas pārvaldības ievērošanā.

Labas pārvaldības nodrošināšanā respondenti ar 9,14% norādījuši Rīgas pilsētas domi, ar 3,57% Cēsu novada pašvaldību, Jelgavas pilsētas domi ar 2,75%, Siguldas novada domi ar 2,62% un Kuldīgas novada pašvaldību ar 2,36%.

Savukārt labas pārvaldības neievērošanā datu apstrādes kopas skaits ir 2405 atbildes, un tās iegūtas no visu četru labas pārvaldības vērtēšanas pilnveides nepieciešamības datu apstrādes kopu skaita summas.

Rīgas pilsētas dome kopējā vērtējumā saņēmusi 23,41% negatīvi vērtējamu atbilžu, Jūrmalas pilsētas dome 4,49%, Balvu novada pašvaldība 2,74%, Ķekavas novada pašvaldība 2,54%, bet Siguldas novada dome 2,33%.

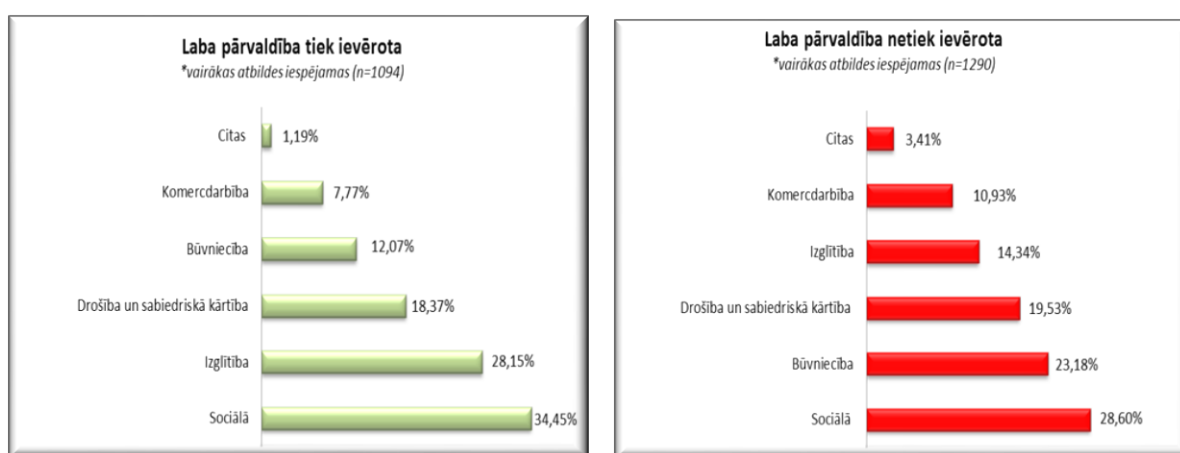
2.7. Dominējošās jomas pašvaldībā

Šajā pētījuma sadaļā tiks aplūkotas tās jomas, par kurām iedzīvotāji sniedza gan pozitīvu, gan negatīvu vērtējumu iepriekš norādītajos labas pārvaldības ievērošanas aspektos. Sniedzot atbildes uz aptaujas anketā uzdoto jautājumu, iedzīvotāji izmantoja iespēju pie atbildes varianta “cits” pievienot savu personīgo vērtējumu, ieskicējot to detaļās.

Apkopojot rezultātus, secināms, ka sociālā joma iedzīvotājiem ir visaktuālākā, tāpēc arī domas par to dalījušās. Vienlaikus pozitīvā aspektā tā novērtēta nedaudz augstāk, proti, ar 34,45% saņemtām atbildēm.

Vērtējot saņemto kritiku sociālajā jomā, kas rezultējies ar 28,60% atbildēm, secināms, ka daudzi respondenti akcentēja pašvaldībās valdošo birokrātismu. Piemēram, Rīgas Sociālais dienests pieprasot bērnu mātēm, kuras audzina bērnu ar invaliditāti, sociālā pakalpojuma saņemšanai iesniegt tādas izziņas, ko paši sociālie darbinieki var iegūt bez maksas. Respondents šo rīcību nosaucis par “slimu” birokrātiju, un jūtas pazemots, jo pieprasītā izziņa attiecīgā informācijas reģistrā darbiniekam bijusi pieejama bez maksas, tomēr personai par šo izziņu bija jāmaksā, jo tā jāiegūst citādā ceļā.

Diagramma Nr.20

Sociālā joma negatīvi vērtēta arī pieejamības aspektā reģionos, jo sociālā darbinieka pieņemšana pāris reizes nedēļā nepilnu darba dienu iedzīvotājiem nav pietiekoša.

Respondenti kā nākamo negatīvi vērtēto jomu visbiežāk norādījuši būvniecību. No atbildēm izriet, ka tas saistīts ar Būvniecības likuma piemērošanu un tā tiesību normu dažādo interpretāciju praksē. Tāpat daudzi respondenti norādīja uz korupcijas risku būvvaldēs.

Labas pārvaldības ievērošana un tās pilnveides nepieciešamība drošības un sabiedriskās kārtības jomā iedzīvotāju skatījumā ir vienlīdz pozitīvi un negatīvi novērtētas, vidēji ar 19% no saņemtajām atbildēm.

Vismazāk iebildumu labas pārvaldības ievērošanas aspektos respondentiem kopumā bija par izglītības jomu, par ko saņemtas 28,15% atbildes.

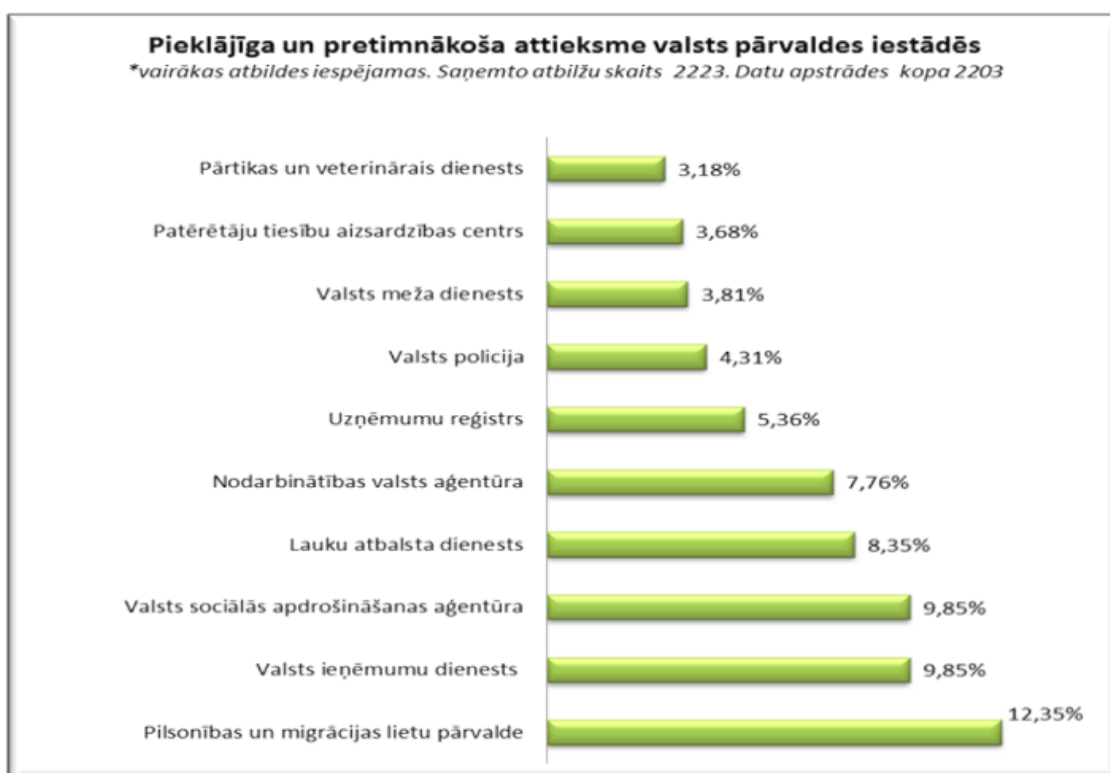
2.8. Labas pārvaldības nodrošināšana valsts pārvaldes iestādēs

Vienlaikus aptaujas mērķis bija sabiedrības viedokļa izziņošana arī par valsts pārvaldes iestāžu darbu saskaņā ar labas pārvaldības principiem. Lai iegūtu maksimāli plašāku informāciju, respondentiem bija iespējams jebkuru citu valsts pārvaldes iestādi, kas nebija norādīta aptaujas jautājuma atbildēs, norādīt pie atbilžu variants “cits”. Viena jautājuma ietvaros respondenti varēja sniegt savu vērtējumu līdz piecām valsts pārvaldes iestādēm.

Apkopojot aptaujas rezultātus secināms, ka valsts pārvaldes iestādes, kurās tiek ievērota laba pārvaldība visos četros vērtēšanas aspektos, sarindojas sekojoši (diagrammas Nr.21. Nr.22., Nr.23, Nr.24).

Jautājumā, kas attiecas uz *pieklājīgu un pretimnākošu attieksmi* kopā saņemtas 2303 atbildes, no tām 80 atbildes tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdoto jautājumu pēc būtības. Līdz ar to saņemto atbilžu skaits, kas izmantojams datu apstrādē, ir 2223. Tomēr diagrammā Nr.21 norādīta datu apstrādes kopa ir 2203, jo 20 atbildes liecināja, ka tieši šādā aspektā respondenti ar labu pārvaldību nav saskārušies. Līdz ar to, apkopojot rezultātus, datu apstrādes kopā līdztekus nederīgajām atbildēm, šādas atbildes netika ņemtas vērā.

Diagramma Nr.21

- Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde saņēmusi 12,35% atbilžu ar atzinīgi novērtētu iestādes darbu pieklājīgā un pretimnākošā attieksmē, bet negatīvā aspektā tā ir novērtēta 6,03% atbildēs.
- Valsts ieņēmumu dienests pozitīvi novērtēts 9,85% atbildēs, bet 17,88% atbildēs respondenti Valsts ieņēmumu dienestu kritizējuši par pieklājīgas un pretimnākošas attieksmes trūkumu.
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra saņēmusi 9,85% pozitīvas atbildes. Bet 4,02% atbilžu kritizēta par pieklājīgas un pretimnākošas attieksmes trūkumu.
- Lauku atbalsta dienests saņēmis 8,35% pozitīvas atbildes, bet negatīvi vērtējamās ir 3,15% atbildes.
- Nodarbinātības valsts aģentūra pozitīvi novērtēta 7,76% atbilžu, bet negatīvi šajā labas pārvaldības aspektā novērtēta ar 6,10% saņemtām atbildēm.
- Uzņēmumu reģistrs respondentu skaitījumā 5,36% atbildēs ir darbojies, ievērojot pieklājības un pretimnākšanas normas, bet 2,68% atbildēs tas kritizēts.
- Valsts policija pieklājīgā un pretimnākošā attieksmē pozitīvi novērtēta ar 4,31% atbildēm, bet 19,89% atbilžu tā ir kritizēta par pieklājīgas un pretimnākošas attieksmes trūkumu.
 - Valsts meža dienests saņēmis 3,81% pozitīvas atbildes, bet negatīvas 0,60%.
 - Patērētāju tiesību aizsardzības centrs novērtēts pozitīvi 3,68% atbilžu, bet negatīvi 2,01% atbilžu.
 - Pārtikas un veterinārais dienests saņēmis 3,18% pozitīvas atbildes pieklājīgā un pretimnākošā attieksmē, bet negatīvi novērtēts 2,68% atbilžu.

Par tiesisku un objektīvu rīcību valsts pārvaldes iestāžu darbā kopā saņemtas 1858 atbildes, no kurām 94 tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdoto jautājumu pēc būtības.

Saņemto atbilžu skaits, kas izmantojams datu apstrādē, ir 1764. Tomēr diagrammā Nr.22 norādīta datu apstrādes kopa 1718, jo 46 respondenti akcentēja, ka tieši šādā labas pārvaldības aspektā viņi ar labu pārvaldību nav saskārušies. Līdz ar to, apkopojot rezultātus, datu apstrādes kopā līdztekus nederīgajām atbildēm, šādas atbildes netika ņemtas vērā.

- Arī šajā labas pārvaldības ievērošanas aspektā Pilsonības un migrāciju lietu pārvalde saņēmusi 12,17% pozitīvas atbildes, bet negatīvas 3,37%.
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra 12,11% pozitīvu atbilžu, bet 4,17% negatīvu.
- Valsts ieņēmumu dienests 9,02% pozitīvu atbilžu, bet 19,84% negatīvu.
- Lauku atbalsta dienests 8,38% atbilžu novērtēts kā savā darbībā tiesisks un objektīvs, bet 2,98% atbilžu tas kritizēts.
- Nodarbinātības valsts aģentūra pozitīvi novērtēta 6,87% atbilžu, bet 4,56% atbilžu kritizēta.
- Uzņēmumu reģistra darbība 5,59% atbilžu atzīta par tiesisku un objektīvu, bet 1,88% atbilžu šajā labas pārvaldības aspektā kritizēts.
- Valsts meža dienests 4,66% atbilžu pozitīvi novērtēts, bet 0,79% kritizēts.
- Valsts policijas darbs tiesiskas un objektīvas ierīcības aspektā pozitīvi novērtēts 4,19% atbilžu, bet negatīvi 15,28%.
- Patērētāju tiesību aizsardzības centrs 3,78% atbilžu novērtēts pozitīvi, bet 2,08% atbilžu kritizēts.

- Valsts zemes dienesta darbs tiesiskas un objektīvas ierīcības aspektā pozitīvi novērtēts 3,67% atbilžu, bet negatīvi 3,57%.

Par atklātības nodrošināšanu valsts pārvaldes iestāžu darbā kopā saņemtas 1697 atbildes, no kurām 133 tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdotā jautājuma būtību.

Saņemto atbilžu skaits, kas izmantojams datu apstrādē, ir 1564. Tomēr diagrammā Nr.23 norādīta datu apstrādes kopa 1491, jo 73 respondenti akcentēja, ka tieši šādā aspektā viņi ar labu pārvaldību nav saskārušies. Līdz ar to, apkopojot rezultātus, datu apstrādes kopā līdztekus nederīgajām atbildēm, šādas atbildes netika ņemtas vērā.

Diagramma Nr.23

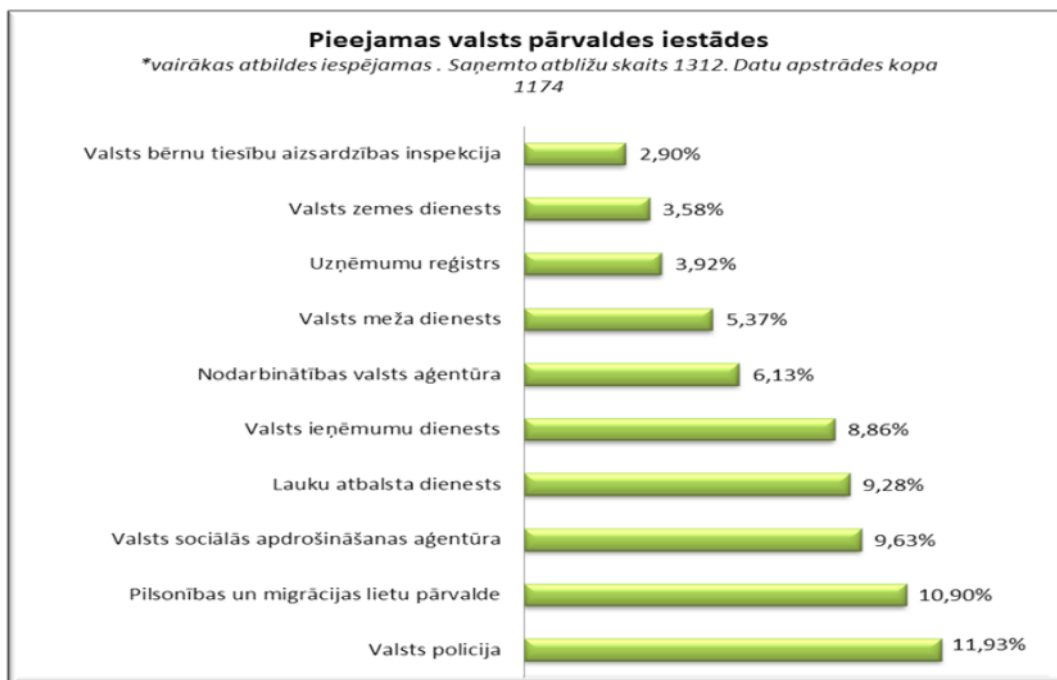

- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra saņēmusi 12,41% atzinīgi novērtētu respondentu atbilžu atklātības jautājumā, bet 3,41% atbilžu norādīts uz atklātības trūkumu.
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde 10,73% saņēmusi atzinīgi novērtētu respondentu atbilžu atklātības jautājumā, bet 3,41% atbilžu norādīts uz atklātības trūkumu.

- Lauku atbalsta dienests 9,52% saņēmis atzinīgi novērtētu respondentu atbilžu atklātības jautājumā, bet 3,00% atbildēs norādīts uz atklātības trūkumu.
- Valsts ieņēmumu dienests 7,85% saņēmis atzinīgi novērtētu respondentu atbilžu atklātības jautājumā, bet 20,06% atbildēs norādīts uz atklātības trūkumu.
- Nodarbinātības valsts aģentūra 7,11% saņēmusi atzinīgi novērtētu respondentu atbilžu atklātības jautājumā, bet 4,24% atbilžu norādīts uz atklātības trūkumu.
- Uzņēmumu reģistrs 5,63% saņēmis atzinīgi novērtētu respondentu atbilžu atklātības jautājumā, bet 1,86% atbilžu norādīts uz atklātības trūkumu.
- Valsts meža dienests 5,16% saņēmis atzinīgi novērtētu respondentu atbilžu atklātības jautājumā, bet 0,62% atbilžu norādīts uz atklātības trūkumu.
- Valsts zemes dienests 4,09% saņēmis atzinīgi novērtētu respondentu atbilžu atklātības jautājumā, bet 4,24% atbilžu norādīts uz atklātības trūkumu.
- Patērētāju tiesību aizsardzības centrs 3,29% saņēmis atzinīgi novērtētu respondentu atbilžu atklātības jautājumā, bet 1,34% atbilžu norādīts uz atklātības trūkumu.
- Valsts policija 3,29% saņēmusi atzinīgi novērtētu respondentu atbilžu atklātības jautājumā, bet 13,86% atbilžu norādīts uz atklātības trūkumu.

Iestādes pieejamība novērtēta diagrammā Nr.24, par ko kopā saņemtas 1517 atbildes, no kurām 205 tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdotā jautājuma būtību.

Saņemto atbilžu skaits, kas izmantojams datu apstrādē, ir 1312. Tomēr diagrammā Nr.24 norādīta datu apstrādes kopa ir 1174, jo 138 respondenti akcentēja, ka tieši šādā aspektā viņi ar labu pārvaldību nav saskārušies. Līdz ar to, apkopojot rezultātus, datu apstrādes kopā līdztekus nederīgajām atbildēm, šādas atbildes netika ņemtas vērā.

- Iedzīvotāji pieejamības aspektu visaugstāk ir novērtējuši Valsts policijai ar 11,93% pozitīvām atbildēm, jo tā strādā 24/7. Kā nepieejamu Valsts policiju respondenti norādījuši 9,12% atbildēs.
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde saņēmusi 10,90% iedzīvotāju pozitīva vērtējuma, bet pieejamība kritizēta 7,87% atbilžu.
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra saņēmusi 9,63% pozitīvas atbildes pieejamības vērtējumā, bet 5,47% negatīvas.
- Lauku atbalsta dienests saņēmis 9,28% pozitīvas atbildes, bet 2,74% negatīvas atbildes.
- Valsts ieņēmumu dienests kā pieejams minēts 8,86% atbilžu, bet nepieejams 22,12% atbilžu.
- Nodarbinātības valsts aģentūra kā pieejama minēts 6,13% atbilžu, bet nepieejama 6,39% atbilžu.
- Valsts meža dienests kā pieejams minēts 5,37% atbilžu, bet nepieejams 0,91% atbilžu.
- Uzņēmumu reģistrs kā pieejams minēts 3,92% atbilžu, bet nepieejams 4,10% atbilžu.
- Valsts zemes dienests kā pieejams minēts 3,58% atbilžu, bet nepieejams 4,68% atbilžu.

- Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija kā pieejama minēta 2,90% atbilžu, bet nepieejama 1,14% atbilžu.

2.9. Labas pārvaldības neievērošana valsts pārvaldes iestādēs

Apkopotie aptaujas rezultāti dod priekšstatu arī par tām valsts pārvaldes iestādēm, kurām iedzīvotāju skatījumā laba pārvaldība būtu pilnveidojama.

Lai iegūtu maksimāli plašāku informāciju, respondentiem bija iespējams jebkuru citu valsts pārvaldes iestādi, kas nebija norādīta aptaujas jautājuma atbildēs, norādīt pie atbilžu variants "cits". Viena jautājuma ietvaros respondenti varēja sniegt savu vērtējumu līdz piecām valsts pārvaldes iestādēm.

Apkopojot aptaujas rezultātus secināms, ka valsts pārvaldes iestādes, kurās tiek ievērota laba pārvaldība visos četros vērtēšanas aspektos, sarindojas sekojoši (diagrammas Nr.25, Nr.26, Nr.27, Nr.28).

Pieklājīgas un pretimnākošas attieksmes neesamības jautājumā kopējais saņemto atbilžu skaits bija 2091, no tām 64 atbildes tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdoto jautājumu pēc būtības. Ņemot vērā, ka aptaujas anketā šis bija pirmais jautājums, kas attiecās jau uz detalizētāku labas pārvaldības vērtēšanu valsts pārvaldes iestādēs, tad 132 atbildes liecināja, ka respondenti valsts pārvaldes iestādēs vispār nav vērsušies un šāds atbildes variants tika norādīts pie atbildes "cits". Tādējādi saņemto atbilžu skaits, kas ir izmantojams datu apstrādē, ir 1895. Tomēr diagrammā Nr.25 norādīta datu apstrādes kopa 1493, jo 402 respondenti akcentēja, ka tieši šādā aspektā viņi ar labu pārvaldību saskārušies nav. Līdz ar to, apkopojot rezultātus, datu apstrādes kopā līdztekus nederīgajām atbildēm, šādas atbildes netika ņemtas vērā.

- Visvairāk negatīva vērtējuma par pieklājīgas un pretimnākošas attieksmes trūkumu saņēmusi Valsts policija, proti, 19,89% saņemtas atbildes, savukārt 4,31% atbilžu liecina, ka Valsts policija darbojas pieklājīgu un pretimnākošu normu ietvaros.
- Valsts ieņēmumu dienests saņēmis 17,88% negatīvi vērtējamu atbilžu, savukārt 9,85% atbildes liecina, ka tiek ievērots šis labas pārvaldības principa aspekts.
- Nodarbinātības valsts aģentūra saņēmusi 6,10% negatīvi vērtējamu atbilžu, savukārt 7,76% atbilžu norādīts uz šī labas pārvaldības principa aspekta ievērošanu.
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē pieklājīga un pretimnākoša attieksme kritizēta 6,03% atbilžu, bet pozitīvi vērtēta 12,35% atbildēs.
- Valsts zemes dienests pieklājīgā un pretimnākošā attieksmē kritizēts 4,09% atbildēs, bet pozitīvi vērtēts 3,00% atbildēs.
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā pieklājīga un pretimnākoša attieksme kritizēta 4,02% atbilžu, bet pozitīvi vērtēta 9,85% atbildēs.

- Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijā pieklājīga un pretimnākoša attieksme kritizēta 3,35% atbildēs, bet pozitīvi vērtēta 0,95% atbildēs.
- Lauku atbalsta dienestā pieklājīga un pretimnākoša attieksme kritizēta 3,15% atbildēs, bet pozitīvi vērtēta 8,35% atbildēs.
- Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā pieklājīga un pretimnākoša attieksme kritizēta 3,01% atbildēs, bet pozitīvi vērtēta 0,73% atbildēs.
- Izglītības kvalitātes valsts dienestā pieklājīga un pretimnākoša attieksme kritizēta 2,75% atbildēs, bet pozitīvi vērtēta 2,91% atbildēs.

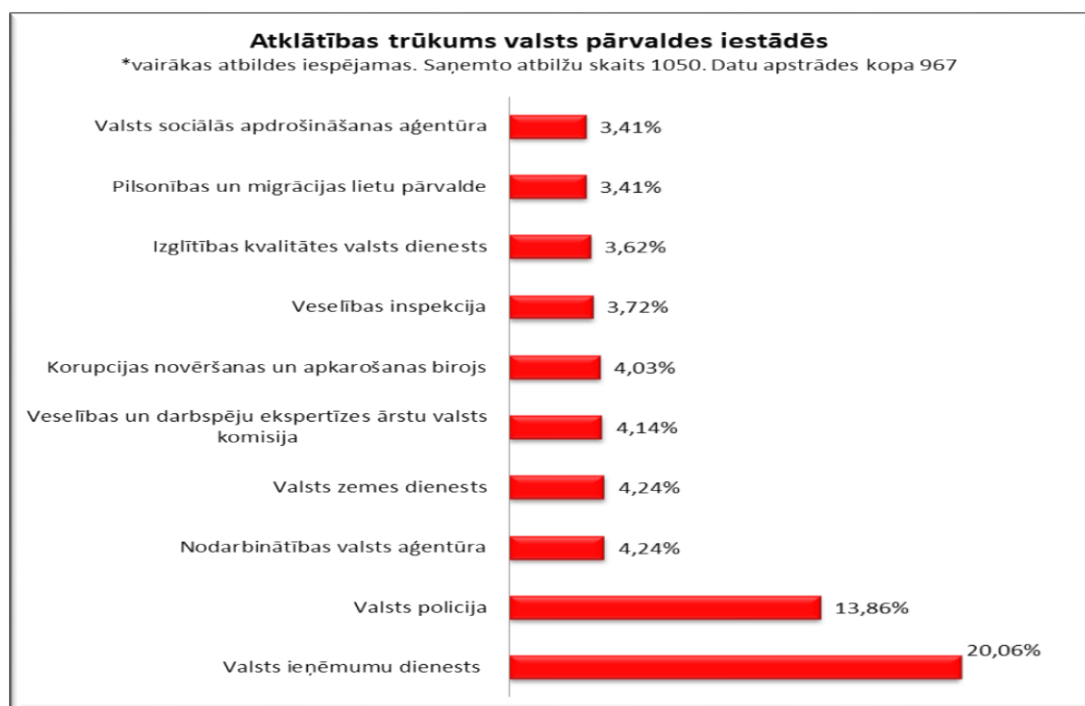
Par tiesiskas un objektīvas rīcības neievērošanu valsts pārvaldes iestāžu darbā kopējais saņemto atbilžu skaits bija 1174, no tām 101 atbilde tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdoto jautājumu pēc būtības. Tomēr diagrammā Nr.26 norādīta datu apstrādes kopa 1008, jo 65 atbildēs respondenti akcentēja, ka tieši šādā aspektā viņi ar sliktu pārvaldību nav saskārušies. Līdz ar to, apkopojot rezultātus, datu apstrādes kopā līdztekus nederīgajām atbildēm, šādas atbildes netika ņemtas vērā.

- Valsts ieņēmumu dienests saņēmis 19,84% negatīvas atbildes, bet tai pat laikā 9,02% pozitīvu atbilžu par tiesiskas un objektīvas rīcības ievērošanu.
- Valsts policija saņēmusi 15,28% negatīvas atbildes, bet 4,19% pozitīvas atbildes.
- Nodarbinātības valsts aģentūra tiesiskas un objektīvas rīcības trūkumā novērtēta ar 4,56% negatīvām atbildēm, bet 6,87% ar pozitīvām atbildēm.
- Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija saņēmusi 4,37% negatīva vērtējuma šajā labas pārvaldības ievērošanas aspektā, bet 1,28% atbildes šajā jautājumā bijušas pozitīvas.
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā 4,17% atbilžu kritizēta par tiesiskas un objektīvas rīcības trūkumu, bet 12,11% atbilžu šis aspekts vērtēts pozitīvi.
- Veselības inspekcija 3,87% atbilžu kritizēta par tiesiskas un objektīvas rīcības trūkumu, bet 1,40% atbilžu šis aspekts vērtēts pozitīvi.
- Valsts darba inspekcija kritizēta 3,67% atbilžu, bet pozitīvi vērtēta 2,10% atbildēs.

- Valsts zemes dienests 3,57% atbilžu kritizēts par tiesiskas un objektīvas rīcības trūkumu, bet 3,67% atbilžu šis aspekts ir vērtēts pozitīvi.
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde 3,37% atbilžu kritizēta par tiesiskas un objektīvas rīcības trūkumu, bet 12,17% atbilžu šis aspekts ir vērtēts pozitīvi.
- Izglītības kvalitātes valsts dienests 3,17% atbilžu kritizēts par tiesiskas un objektīvas rīcības trūkumu, bet 2,68% atbilžu šis aspekts vērtēts pozitīvi.

Par atklātības trūkumu valsts pārvaldes iestādēs kopā tika saņemtas 1149 atbildes, no tām 99 tika atzītas par nederīgām, jo neattiecās uz uzdotā jautājuma būtību. Līdz ar to saņemto atbilžu skaits ir 1050, taču datu apstrādes kopas skaits ir 967, jo 83 respondenti norādīja, ka, viņuprāt, valsts pārvaldes iestādes ir atklātas.

- No 20,06% respondentu atbildēm izriet, ka Valsts ieņēmumu dienests ir iestāde, kurā saskatāms vislielākais atklātības trūkums. Turklāt no saņemtajiem komentāriem noprotams, ka iedzīvotāji nesaņem atgriezenisko skaiti no šīs iestādes, piemēram, ziņojot par nodokļu nemaksātāju, vai darba devēju, kas maksā algu aploksnē, nekādu papildus informāciju vai skaidrojumu personas neiegūst, līdz ar to zūd uzticēšanās līmenis šai iestādei, kas iezīmējas nepieejamības un atklātības trūkuma prizmā. Tomēr Valsts ieņēmumu dienests kā atklāts novērtēts 7,85% atbilžu.
- Atklātības trūkums konstatējams Valsts policijā ar 13,86% atbilžu, bet par atklātību kopumā Valsts policijas darbā saņemtas 3,29% pozitīvas atbildes.
- Nodarbinātības valsts aģentūrā 4,24% atbildēs konstatēts atklātības trūkums, bet atklātība kopumā pozitīvi vērtēta 7,11% atbilžu.
- Valsts zemes dienestā 4,24% atbildēs konstatēts atklātības trūkums, bet atklātība kopumā pozitīvi vērtēta 4,09% atbildēs.
- Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija atklātības trūkumā kritizēta 4,14% atbildēs, bet pozitīvi vērtēta 0,94% atbildēs.

- Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā atklātības trūkums identificēts 4,03% atbildēs, bet 0,40% atbildes liecina, ka iestāde ir atklāta.
- Veselības inspekcijā atklātības trūkums identificēts 3,72% atbildēs, bet 1,27% atbildes liecina, ka iestāde ir atklāta.
- Izglītības kvalitātes valsts dienestā atklātības trūkums identificēts 3,62% atbilžu, bet 3,09% atbildes liecina, ka iestāde ir atklāta.
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē atklātības trūkums identificēts 3,41% atbilžu, bet 10,73% atbildes liecina, ka iestāde ir atklāta.
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā atklātības trūkums identificēts 3,41% atbilžu, bet 12,41% atbildes liecina, ka iestāde ir atklāta.

Par *iestādes nepieejamību* saņemtas 1105 atbildes, no kurām 103 atbildes tika atzītas par nederīgām. Līdz ar to saņemto atbilžu skaits ir 1002, taču datu apstrādes kopas skaits ir 877, jo 125 respondenti norādīja, ka, viņuprāt, valsts pārvaldes iestādes ir pieejamas.

Diagramma Nr.28

- Valsts ieņēmumu dienestu iedzīvotāji atzinuši kā visnepieejamāko, par ko liecina 22,12% saņemto atbilžu. Pieejamība šajā iestādē pozitīvi novērtēta 8,86%.

- Valsts policijas pieejamība kritizēta 9,12% atbildēs, bet pozitīvi novērtēta 11,93% atbilžu.
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē pieejamība kritizēta 7,87% atbilžu. Jāteic, ka iestāde šādu vērtējumu saņēmusi galvenokārt par tās darbu reģionos, jo iedzīvotāji nav apmierināti ar tās darba laikiem. Pieejamība pozitīvi novērtēta 10,90% atbilžu.
- Nodarbinātības valsts aģentūra kā nepieejama norādīta 6,39% atbilžu, bet 6,13% atbildes liecina, ka iestāde ir pieejama.
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra kā nepieejama norādīta 5,47% atbilžu, bet 9,63% atbildes liecina, ka iestāde ir pieejama.
- Valsts zemes dienests kā nepieejams norādīts 4,68% atbilžu, bet 3,58% atbildes liecina, ka iestāde ir pieejama.
- Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija kā nepieejama norādīta 4,68% atbilžu, bet 1,02% atbildes liecina, ka iestāde ir pieejama.
- Uzņēmumu reģistrs, kā nepieejams norādīts 4,10% atbildēs, bet kā pieejams 3,92%.
- Veselības inspekcija, kā nepieejama norādīta 3,65% atbildēs, bet kā pieejama 0,85%.
- Izglītības kvalitātes valsts dienests, kā nepieejams norādīts 2,85% atbildēs, bet kā pieejams 2,73%.

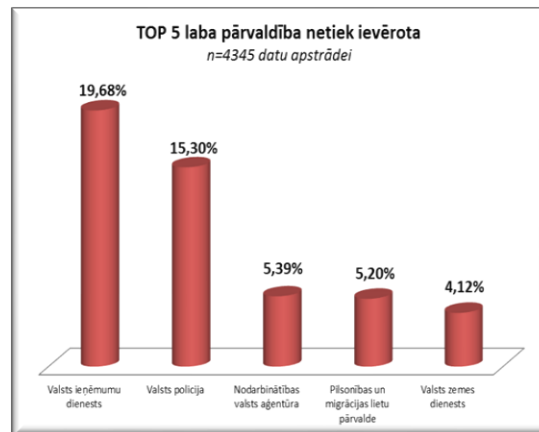
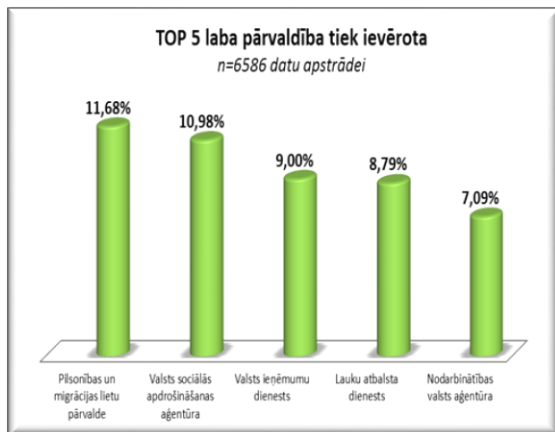
2.10. Valsts pārvaldes iestāžu kopējais vērtējums labas pārvaldības ievērošanā un neievērošanā

Aprēķinot vidējo vērtējumu labas pārvaldības ievērošanā un neievērošanā visās četrās vērtēšanas jomās kopumā, izveidojas sekojoša aina.

Datu apstrādes kopas skaits labas pārvaldības ievērošanā ir 6586 saņemtās atbildes, un tas iegūts no visu četru labas pārvaldības vērtēšanas datu apstrādes kopu skaita summas. Līdz ar to iedzīvotāji šīs aptaujas ietvaros ir izvirzījuši piecas valsts pārvaldes iestādes, kas ir saņēmušas visaugstāko novērtējumu labas pārvaldības ievērošanā.

Savukārt labas pārvaldības neievērošanā datu apstrādes kopas skaits ir 4345 saņemtās atbildes, un tas iegūts no visu četru labas pārvaldības pilnveides nepieciešamības vērtēšanas datu apstrādes kopu skaita summas.

Diagramma Nr.29

Atbilstoši aptaujā sniegtajām atbildēm, respondenti valsts pārvaldes iestādi, kas vispilnīgāk nodrošina labas pārvaldības principa īstenošanu, norādījuši Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi ar 11,68%, ar 10,98% Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru, Valsts ieņēmumu dienestu ar 9%, Lauku atbalsta dienestu ar 8,79% un Nodarbinātības valsts aģentūru ar 7,09%.

Labas pārvaldības principa pilnveidošana respondentu skatījumā būtu nepieciešama Valsts ieņēmumu dienestam, par ko liecina 19,68% saņemtās negatīvi vērtējamās atbildes, Valsts policijai ar 15,30%, Nodarbinātības valsts aģentūrai 5,39%, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei 5,20% un Valsts zemes dienestam 4,12% saņemtās negatīvi vērtējamās atbildes.

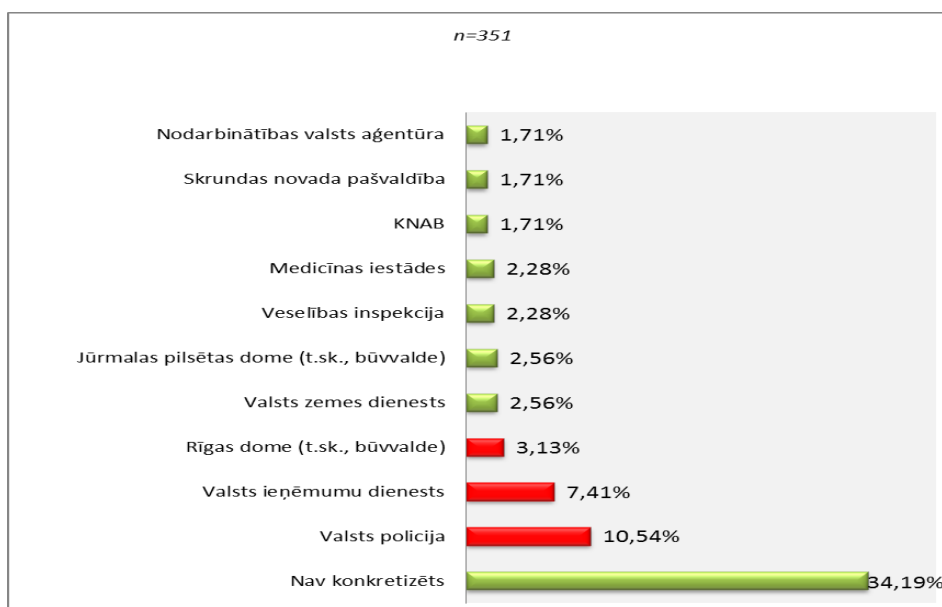
Analizējot saņemtos datus, konstatējams, ka labu pārvaldību par pietiekamu iedzīvotāji atzinuši iestādēs, kurās ierasts vērsties pēc savas iniciatīvas, vai lai saņemtu kādu iestādes pakalpojumu, piemēram, pasi, licenci.

Savukārt iestādes, kuru kompetencē pēc būtības ir represīva rakstura darbības (funkcijas), proti, Valsts ieņēmumu dienests un Valsts policija, respondentu skatījumā, labu pārvaldību neievēro.

2.11. Korupcija – labas pārvaldības drauds

Aptaujas anketā tika ietverts arī jautājums par respondentu saskari ar korupciju, jo no visiem labas pārvaldības draudiem par visbīstamāko ir uzskatāma tieši korupcija. Korupcija un neefektīva institūciju vadība deformē ekonomisko izaugsmi un attīstību. Līdz ar to par publisko institūciju prioritāti ir jāizvirza tādu uzdevumu veikšana, kas kalpo labas pārvaldības nodrošināšanai un korupcijas un neefektīvas vadības novēršanai, piemēram, ātra reaģēšana uz katru sliktas vadības vai korupcijas gadījuma pazīmi (...). Labas pārvaldības mērķu sasniegšanai ir nepieciešama institūciju vadības nepārtraukta iniciatīva, kā arī tā morālās un ētiskās stājas demonstrēšana padotajiem ikdienas darbībās².

Diagramma Nr.30

Lai gan anketa bija anonīma, liela daļa jeb 34,19% no tiem respondentiem, kas bija saskārušies ar korupcijas risku iestādē vai pašvaldībā, skaidru atbildi nesniedza, norādot, ka baidās tikt atklāti un pret viņiem tiks vērstas sankcijas (diagramma Nr.30).

Savukārt tie respondenti, kas ar korupcijas risku bija saskārušies un atklāja arī iestādi, norādīja, ka 10,54% gadījumos tā ir bijusi Valsts policija, 7,41% Valsts ieņēmumu dienests.

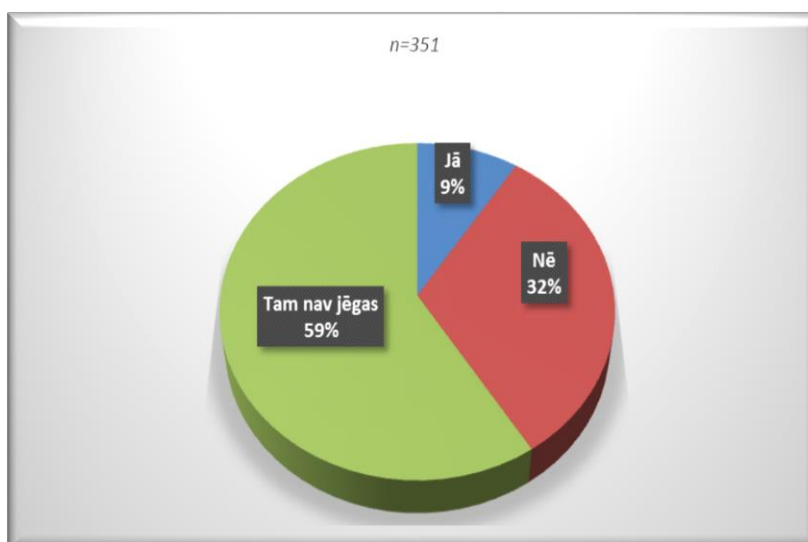
² Latvijas intereses Eiropas Savienībā. A.Zvejniece, A.Striķeris. Kā sabiedrības līdzdalība var mazināt korupciju? Latvijas politologu biedrība, 2015/2, 77.lpp.

No pašvaldībām korupcijas aspektā ir minētas Rīgas un Jūrmalas pilsētas domes, t.sk., to būvvaldes - attiecīgi 3,13% un 2,56%. Tāpat Skrundas novada domē respondenti ir saskārušies ar korupcijas risku.

Iedzīvotāju uzticības līmenis par korupcijas apkarošanu atbildīgajai iestādei Korupcijas novērošanas un apkarošanas birojam ir atspoguļots diagrammā Nr.31, kas respondentiem tika lūgts sniegt atbildi uz jautājumu, vai par iespējamu korupcijas risku viņi ir ziņojuši atbildīgajai iestādei – Korupcijas novērošanas un apkarošanas birojam.

Trešā daļa to respondentu, kas ar korupcijas risku bija saskārušies, par to nav ziņojuši, taču vairāk nekā puse norādīja, ka šādai rīcībai nebūtu jēgas.

Diagramma Nr.31

Savukārt tikai 9% to respondentu, kas ar korupcijas risku bija saskārušies, par to ziņoja atbildīgajai iestādei.

Secinājumi

1. Iedzīvotāji izprot labas pārvaldības dažādos aspektus un zina savas tiesības. Tāpat iedzīvotāji arī paši pēc savas iniciatīvas aicina iestādes pilnveidot to darbību atbilstoši labas pārvaldības principam.
2. Kopumā aptuveni 80% respondentu pozitīvi novērtēja pieejamību, tiesisku un objektīvu rīcību valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās. Gandrīz trešā daļa respondentu norādīja, ka pašvaldībās un valsts pārvaldes iestādēs ir atklātības trūkums. Piekļājīga un pretimnākoša attieksme pēdējo gadu laikā ir uzlabojusies, un uz tās neievērošanu norādījuši vien 17% respondentu. Kopumā puse no respondentiem uzskata, ka laba pārvaldība ir uzlabojama un pilnveidojama.
3. Visaktīvākā sabiedrības daļa anketas aizpildīšanā bija tieši Rīgā, turklāt ar galvaspilsētas vietvaru ir saskārusies lielākā respondentu daļa. Rīgas pilsētas dome arī dominē saņemtajos atbilžu variantos, tomēr tas nebūt nenozīmē, ka Rīga ir tā pašvaldība, kas pilnībā ievēro labu pārvaldību vai tieši otrādi - neievēro.
4. Iedzīvotāji šīs aptaujas ietvaros akcentēja piecas pašvaldības, kas saņēmušas visaugstāko novērtējumu labas pārvaldības ievērošanā – Rīgas pilsētas domi, Cēsu novada pašvaldību, Jelgavas pilsētas domi, Siguldas pilsētas domi un Kuldīgas novada pašvaldību.
5. Kritizēta visbiežāk tika Rīgas pilsētas dome, Jūrmalas pilsētas dome, Balvu novada pašvaldība, Ķekavas novada pašvaldība un Siguldas novada pašvaldība.
6. Iedzīvotājiem visaktuālākā ir sociālā joma, tāpēc arī domas par to dalījās. Vienlaikus pozitīvā aspektā tā novērtēta nedaudz augstāk. Kā nākamā negatīvi vērtētā joma visbiežāk norādīta būvniecība. No atbildēm izriet, ka tas saistīts ar Būvniecības likuma piemērošanu un tā tiesību normu dažādo interpretāciju praksē. Norādīts arī uz korupcijas risku būvvaldēs. Labas pārvaldības ievērošana un tās pilnveides nepieciešamība drošības un sabiedriskās kārtības jomā iedzīvotāju skatījumā ir vienlīdz pozitīvi un negatīvi novērtētas. Vismazāk iebildumu labas pārvaldības ievērošanas aspektos kopumā bija par izglītības jomu.

7. Kā valsts pārvaldes iestāde, kas vispilnīgāk nodrošina labas pārvaldības principa īstenošanu, visbiežāk nosaukta Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, tai seko Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, Valsts ieņēmumu dienests, Lauku atbalsta dienests un Nodarbinātības valsts aģentūra.
8. Visbiežāk norādītās iestādes, kurās nepieciešama labas pārvaldības pilnveidošana, ir Valsts ieņēmumu dienests, Valsts policija, Nodarbinātības valsts aģentūra, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, kā arī Valsts zemes dienests.
9. Labu pārvaldību par pietiekamu iedzīvotāji visbiežāk atzinuši iestādēs, kurās ierasts vērsties pēc savas iniciatīvas, vai lai saņemtu kādu iestādes sniegtu pakalpojumu, piemēram, pasi vai licenci.
10. Iestādes, kuru kompetencē pēc būtības ir represīva rakstura darbības (funkcijas), proti, Valsts ieņēmumu dienests un Valsts policija, lielākās daļas respondentu skatījumā, labu pārvaldību neievēro.
11. Bīstamu tendenci uzrāda iedzīvotāju atturēšanās un bailes ziņot par korupcijas gadījumiem iestādēs pat anonīmā veidā. Tomēr anketas rezultāti apliecina, ka korupcija pastāv, un uzticēšanās līmenis par korupcijas apkarošanu atbildīgajai iestādei - Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam, ir zems.
Līdz ar to valsts pārvaldes un īpaši Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja lielākais izaicinājums ir panākt iedzīvotāju uzticēšanos, parādot, ka iedzīvotāju saņemtie signāli par korupcijas riskiem tiek izskatīti pēc būtības, ar likuma bardzību vērstoties pret katru koruptīvu gadījumu valsts pārvaldē. Vienlaikus šādās situācijās ir jānodrošina iedzīvotāju aizsardzība pret jebkādam negatīvām sekām saistībā ar tā ziņojumu.
12. Iespējamais korupcijas risks visbiežāk norādīts Valsts policijā, Valsts ieņēmumu dienestā, kā arī atsevišķās pašvaldību būvvaldēs, t.sk., Rīgā un Jūrmalā.
Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likumam un labas pārvaldības principa izpratnei, gan negatīvi, gan arī pozitīvi novērtētajām valsts pārvaldes iestādēm un pašvaldībām ir pienākums pastāvīgi pārbaudīt un uzlabot sabiedrībai sniegto pakalpojumu kvalitāti un pilnveidot darbības efektivitāti, it īpaši iestādes rīcības brīvības ietvaros. Labas pārvaldības principa ievērošana ir lielākais iestāžu izaicinājums savas darbības pozitīvam novērtējumam sabiedrības skatījumā.